

ISTORIJOS ŠALTINIŲ TYRIMAI

7

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

VILNIAUS UNIVERSITETAS

ISTORIJOS ŠALTINIŲ TYRIMAI

Sudarė
Artūras Dubonis

7

Lietuvos istorijos institutas
Vilnius, 2021

Knygos leidybą finansavo
LIETUVOS MOKSLO TARYBA PAGAL VALSTYBINĘ LITUANISTINIŲ TYRIMŲ
IR SKLAIDOS 2016–2024 METŲ PROGRAMĄ
Projekto finansavimo sutartis Nr. S-LIP-21-26

Redaktorių kolegija:

Darius Antanavičius
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Darius Baronas
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Zenonas Butkus
(*Vilniaus universitetas*)

Artūras Dubonis (pirmininkas)
(*Lietuvos istorijos institutas*)

Mathias Niendorf
(*Greifswaldo universitetas*)

Rimvydas Petrauskas
(*Vilniaus universitetas*)

Irena Valikonytė
(*Vilniaus universitetas*)

Visi leidinio straipsniai recenzuoti dviejų mokslininkų.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISSN 2029-0705

© Lietuvos istorijos institutas, 2021

© Straipsnių autoriai, 2021

TURINYS

<i>Artūras Dubonis</i>	
Pratarmė	7

Straipsniai

<i>Сергей Полехов</i>	
Как короновать великого князя? Из истории „коронационной бури“ (1429–1430) и инсигний, предназначавшихся для Витовта	9
How is a Grand Duke Crowned as King? From the History of the “Coronation Storm” (1429–1430) and the Insignia Intended for Vytautas. <i>Summary</i>	74

<i>Laimontas Karalius</i>	
„Popierinė“ valstybė: XVI a. pirmosios pusės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdžios mikrofizika (vieno atvejo tyrimas)	75
The “Paper” State: Microphysics of the Government in the Grand Duchy of Lithuania in the First Half of the 16th Century (Case Study). <i>Summary</i>	111

<i>Darius Antanavičius</i>	
Nežinomas 1641 m. Lietuvos Metrikos knygų sąrašas	113
The Unknown 1641 List of Books of the Lithuanian Metrica. <i>Summary</i>	154

<i>Jonas Drungilas</i>	
Bilevičių genealoginė kronika (XV–XVII a. pirmoji pusė)	157
Bilevičius Genealogical Chronicle (15th–First Half of the 17th Centuries). <i>Summary</i>	205

<i>Tamara Bairašauskaitė</i>	
Privati korespondencija kaip bajorų šeimos istorijos šaltinis: Bialozorų, Končų ir Römerių atvejis (XIX a. 3–9 dešimtme.)	207
Private Correspondence as a Source on the History of a Noble Family: The Case of the Białozor, Koncza and Römer Families (1820s–1880s). <i>Summary</i>	234

Lietuvos Metrikos tyrimų ir leidybos projektas Rusijoje

Андрей Бондаренко, Олег Хоруженко

Об издании метрики королевы Боны в Институте российской истории Российской академии наук	237
On the Publication of Queen Bona Sforza's <i>Metrica</i> by the Institute of Russian History of the Russian Academy of Sciences. <i>Summary</i>	252

Publikacija

Regina Laukaitytė

Kanauninko Povilo Dogelio dienoraščio fragmentas: 1946 m. rugsėjo 10–1947 m. balandžio 18 d.	253
---	-----

Recenzijos

<i>„Для лепшое твердості...“: пергаментныя дакументы перыяду Вялікага Княства Літоўскага з фондаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі (1391–1566 гг.), уклад. Я. С. Глінскі, А. А. Жлутка, Д. В. Лісейчыкаў, Мінск: Беларусь, 2018. – 143 с.; [3] іл. (Александр Груша)</i>	309
<i>Стратегії та ритуали конфлікту: шляхетський соціум Волині зламу XVI і XVII ст. Джерела та інтерпретації, упорядник Н. П. Старченко; відп. ред. Г. В. Боряк, Київ: Інститут історії України НАНУ, 2020. – 615 с. (Світлана Блащук, Дмитрій Ващук)</i>	319
Santrumpos	323
Apie autorius	325
Autoriams	327
Guide for Authors	331

BILEVIČIŲ GENEALOGINĖ KRONIKA (XV–XVII A. PIRMOJI PUSĖ)

Jonas Drungilas

Lietuvos istorijos institutas, Vilnius

Anotacija. Straipsnyje analizuojama Lvove surasta Bilevičių giminės XV–XVII a. pirmosios pusės genealoginė kronika, surašyta XVII a. pradžioje. Tai išskirtinis LDK genealoginio žanro rašytinis šaltinis, kuriame paminėta 520 asmenų bei pateikta nuo dviejų iki penkių kartų apimanti 51 (be Bilevičių) giminės istorija.

Raktiniai žodžiai: atmintis, Bilevičiai, genealogija, Albertas Kojalavičius-Vijūkas, kronika.

Abstract. The article presents an analysis of a genealogical chronicle of the Bilevičius family from the 15th to the first half of the 17th centuries that was found in Lviv, and was written up in the beginning of the 17th century. It is an exclusive genealogical written source relating to the Grand Duchy of Lithuania, which mentions 520 individuals and presents up to five generations of the history of another 51 families (besides the Bilevičius family).

Keywords: memory, Bilevičius, genealogy, Albertas Kojalavičius-Vijūkas, chronicle.

Anot garsaus prancūzų medievisto Geoges'o Duby, kalbant apie viduramžių genealogijas remiamasi dviem sampratomis. Pirma, tai genealogijos, kurias visais amžiais istorikai sudarinėjo ir tebesudarinėja arba jas tikslina rankiodami visas tarp kartuliarijų* ar nekrologų išsimėčiusias užuominas apie giminių kilmę ar vedybas.

* Vakarų Europoje bažnytinių institucijų ir įvairaus luomo pasauliečių turtinių santykių dokumentų nuorašų rinkinys, sudarinėtas VII–XIV a. laikotarpiu.

Paprastai nepilnos, dažnai abejotinos, šios genealogijos pateikia apčiuopiamą kurios nors giminės augimo ir jos turimos nuosavybės vaizdą. Antra, kur kas retesnės yra kitokio tipo genealogijos, surašytos pačių amžininkų, kurių skaičius didėja tik atrandant nežinomus pergamentus. Jos taip pat labai vertingos, byloja apie giminės psichologiją ir jos mentalinius vaizdinius, formavusius giminystės sampratą¹.

Šito žanro genealogijos (kaip rašytinio teksto) ištakos siekia Antikos laikus². Viduramžiais pirmiausia tai buvo valdovų sąrašai, kiek vėliau šio kūrinio žanras išplito į kitus socialinius sluoksnius – šitaip anuomet formavosi savita „kilmingųjų literatūra“ *Adelsliteratur*. O ankstyvaisiais naujaisiais laikais minėtos genealogijos tapo užsakomaisiais kūriniais (jų nereikėtų tapatinti su *Silva rerum* įrašais³). Jas rengė ne tik dvasininkai, archyvų tarnautojai, bet kūrėsi net atskiros genealogų „mokyklos“. Be to, į šiuos kūrinius buvo įterpiami heraldiniai duomenys, tad kartu plėtėsi šio žanro įvairovė ir jo įvardijimai⁴. Vakarų Europos medievistai genealoginio žanro kūriniais,

¹ G. Duby, „Remarques sur la littérature généalogique en France aux XIe et XIIe siècles“, *Comptes rendus des séances de l'année 1967*, 111e année, no 2, 1967, p. 335 : „les généalogies que les historiens ont construites au cours des âges et qu'ils continuent de construire, ou de rectifier, en recueillant tous les indices de filiation ou d'alliance dispersés parmi les cartulaires, les chartriers ou les nécrologues. Toujours incomplètes, souvent incertaines, ces généalogies-ci offrent de telle ou telle famille l'image concrète, dans sa croissance et dans sa fortune. Beaucoup plus rares, et ne pouvant s'accroître que par la découverte de parchemins inconnus, sont les généalogies de l'autre genre, j'entends celles qui furent composées à l'époque même par les contemporains. Or, celles-ci sont également très précieuses par le témoignage qu'elles apportent sur la psychologie familiale et sur les représentations mentales qui formèrent l'armature de la conscience lignagère“.

² A. Burguière, „La généalogie“, *Les Lieux de mémoire: Les France*, t. 3: *De l'archive à l'emblème*, sous la dir. de P. Nora, Paris, 1992, p. 23; E. de Boos, *La Généalogie. Familles, je vous aime*, Paris, 1998, p. 33.

³ Vadinamosios „namų kronikos“, *cronica domestica*, ir pan. – tai autobiografinio pobūdžio genealogijos, kurios dažniausiai apimdavo tris keturias giminės kartas. Informacija buvo rašoma į pajamų-išlaidų knygas, asmeninius užrašus ir pan. Šis genealogijos žanras nuo XIV a. išpopuliarėjo tarp Italijos miestiečių, o vėliau paplito ir kituose Europos regionuose. Ch. Klapisch-Zuber, *La maison et le nom. Stratégies et rituels dans l'Italie de la Renaissance*, Paris, 1990, p. 20; A. Burguière, „La mémoire familiale du bourgeois-gentilhomme: généalogies domestiques en France aux XVIe et XVIIIe siècles“, *Annales. Histoire, Sciences Sociales*, t. 46, nr. 4, 1991, p. 771–788; S. Mouysset, *Papiers de famille. Introduction à l'étude des livres de raison (France, XIe–XIXe siècle)*, Rennes, 2007; S. Roszak, *Archiwa sarmackiej pamięci: funkcje i znaczenie rękopiśmiennych ksiąg silva rerum w kulturze Rzeczypospolitej XVIII wieku*, Toruń, 2004, p. 197–221; K. Gudmantas, Žemaičių bajoro įrašai Martyno Bielskio „Viso pasaulio kronikoje“, *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kalbos, kultūros ir raštijos tradicijos*, sudarė S. Temčinas ir kt., Vilnius, 2009, p. 28–41 ir kt.

⁴ Pavyzdžiui, Šv. Romos imperijoje jos buvo įvardijamos kaip *Stammchronik*, *Familienbucher*, Ispanijoje – *Libros verdes*, o Anglijoje – *Pedigrees*, *Baronetages*. Plačiau apie tai žr. N. Ghermani, N. Muchnik, S. Jetto, F.-J. Ruggiu straipsniuose, esančiuose rinkinyje: *L'opération généalogique. Cultures et pratiques européennes XVe – XVIIIe siècle*, sous la direction de O. Rouchon, Rennes, 2014, taip pat G. Duby, *op. cit.*, p. 335–345.

kuriuose aprašoma konkrečios ar keletų giminių istorija, labiau susidomėjo XX a. antrojoje pusėje⁵, vėliau tyrimai suintensyvojo apimdami ir ankstyvuosius naujuosius laikus⁶. Deja, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) tyrimuose genealogijos kaip rašytinio teksto žanrui skirta tik keletas tyrimų⁷. Tad tokių atrandamų kūrinių publikavimas bei jų tyrimas kelia naujus klausimus, praplečia bendrą šio tipo šaltinių vaizdą, atskleidžia jų paplitimą, ypatumus.

Viena tokių genealogijų yra atsitiktinai Lvovo I. Stefaniko mokslų akademijos bibliotekos Rankraščių skyriuje surasta Bilevičių giminės genealoginė kronika, kuri buvo paslėpta po XX a. pradžioje suformuotu *Rodowód potomstwa Żodejki i jego synów Bila i Mostwiła* pavadinimu. Šis rankraštis surašytas į 8 lapus, kurie įrišti melsvu siūlu. Dokumento lapų dešiniajame krašte matyti keletų nedidelių įplyšimų žymės, rodančios, kad tam tikru metu rankraštis buvo intensyviai naudojamas⁸. Suprantama, kad iš pradžių minėtas rankraštis buvo Bilevičių giminės archyve. Vėliau dėl nežinomų aplinkybių jis pateko į Upytės pavieta buvusį Rodų dvarą (Panevėžio raj.)⁹, o tokių dvarų XVIII a. buvo net keturi, jie turėjo skirtingus savininkus¹⁰. Po to šis dokumentas 1834–1939 m. laikotarpiu nukeliavo į Lenkijoje buvusį Sapiegu Krasičino archyvą ir galiausiai pateko į Lvovą.

Bilevičiai žinomi kaip viena garsiausių Žemaitijos giminių, tad iki šiol jai netrūksta tyrinėtojų dėmesio¹¹. Labiausiai prie šios giminės genealogijos atskleidimo

⁵ Pavyzdžiui, P. C. Bartrum, *Early Welsh Genealogical Tracts*, Cardiff, 1966; K. Hauck, „Haus- und sippengebundene Literatur mittelalterlicher Adelsgeschlechter, von Adelsstammbäumen des 11. und 12. Jahrhunderts aus erläutert“, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung*, Band 62, 1954, p. 121–145; G. Duby, *op. cit.*; L. Genicot, *Les généalogies* (Typologie des sources du Moyen Âge occidental, fasc. 15), Turnhout, Brepols, 1975, ir kitų tyrinėtojų darbai.

⁶ Pavyzdžiui, *Broken lines. Genealogical Literature in Late-Medieval Britain and France*, ed. R. L. Radulescu, E. D. Kennedy, Brepols, 2008; *L'opération généalogique. Cultures et pratiques européennes XVe – XVIIIe siècle*, sous la direction de O. Rouchon, Rennes, 2014.

⁷ J. Drungilas, „Pamirštos kilmės labirintuose: Nagurskių giminės atvejis XVIII a. antrojoje pusėje“, *Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje. Valstybė. Kultūra. Edukacija (XVIII amžiaus studijos, t. 2)*, sudarė R. Šmigelskytė-Stukienė, Vilnius, 2015, p. 221–248; J. Rogulski, „Genealogia rodu Sanguszków księcia Symeona Samuela Sanguszki“, *Studia Źródłoznawcze*, 2018, t. 56, p. 155–187.

⁸ Detalesnį rankraščio aprašą žr. Priede.

⁹ „Rady“, „Z papierów radzkich“, žr. Priedą nr. 1.

¹⁰ 1795 m. Upytės pav., Krekenavos parapijoje buvo keturi Rodų dvarai: vienas priklausė Švoinicikiui, antras – Juozapui Šišlai, trečias – Karoliui Mejeriui, o ketvirtas – Pranciškui Koriznai, Lietuvos valstybės istorijos archyvas (toliau – LVIA), SA 3316, l. 43v–44.

¹¹ E. Songaila, „Bilevičiai“, *Žemaičių žemė*, nr. 4(9), Vilnius, 1995, p. 33–38; E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė ir genealogija (XV–XVI a.)“, *Lituanistika*, 2001, nr. 4(48), p. 3–22; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda ir valdžios elitai 1409–1566 metais*, Vilnius, 2010, p. 301–305, 329, 346, 405–408; M. Kozłowska, *Żył na Żmudzi Ród Billewiczów*, Warszawa, 2011; G. Jasiūnienė, „Žemaitijos bajorų

prisidėjo du tyrinėtojai – Eugenijus Saviščevas, kuris detaliai rekonstravo Bilevičių genealogiją iki XVII a. pradžios, bei lenkų istorikas Grzegorz Błaszczyk, kuris, naudodamasis Mykolo Eustachijaus Brenšteino (1874–1938) įdirbiu, jo XX a. pradžioje sudaryta genealogine schema, ją papildė ir publikavo šitaip praplėsdamas giminės genealogiją iki XX a.¹²

Tad šiame tyrime Bilevičių genealoginę kroniką pirmiausia analizuosime šaltinio-tyriniu aspektu (struktūra, sudarymas, žanras), kartu žvilgtelėsime, kiek jos duomenys koreliuoja su istoriografiniais duomenimis bei atskleidžia iki šiol nežinotos naujos medžiagos apie šią giminę. Na, o kitus aspektus paliksime tolesniems tyrimams.

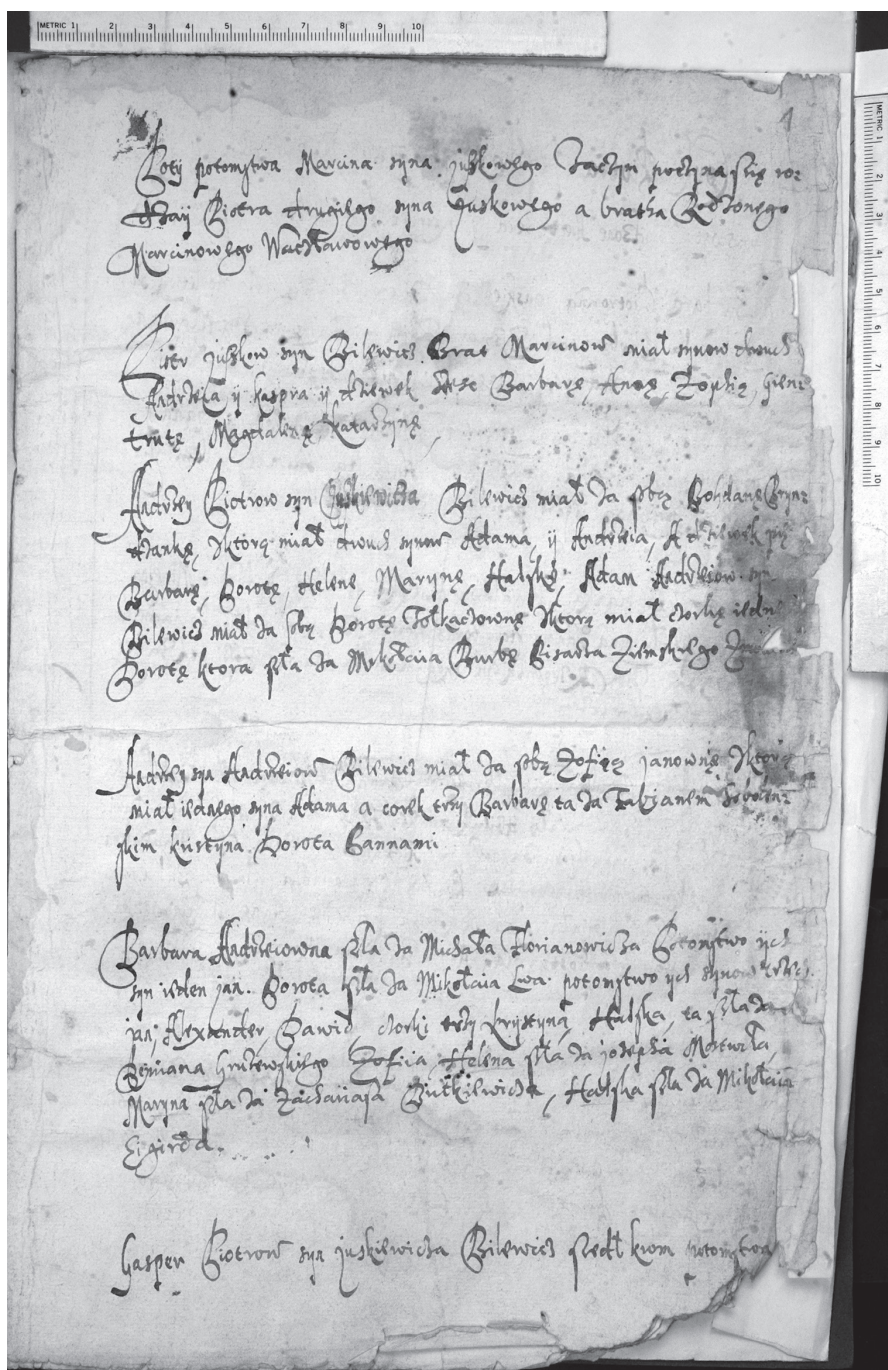
Kūrinio struktūra

Kronikos vertikalė – Bilevičiai. Pagrindinis šio kūrinio sumanymo tikslas buvo pateikti išsamią Bilevičių giminės istoriją. Tad sudarytojas, norėdamas, kad tekstas vėliau jo skaitytojams būtų aiškesnis, dokumentą sustruktūravo į atskirus genealoginius blokus. Šių blokų pradžioje atskiroje eilutėje sudarytojas nurodė konkretų Bilevičių giminės šakos pirmtaką arba jo dukras, taip pat čia jis nurodė giminystės ryšį – kieno tai buvo sūnus, brolis ar dukra, sesuo. Tarp šių suformuotų informacinių vienetų teksto kūrėjas paliko nemažus tarpus, kad jie labiau vizualiai išsiskirtų (žr. 1 iliustraciją). Dabartiniame rankraštyje tokių vienetų yra vienuolika, nors prie šio skaičiaus galima pridėti dar bent keletą, kurie, manytina, buvo pirmuose dviejuose neišlikusiuose dokumento lapuose.

Penki genealoginiai blokai buvo skirti Bilevičių giminės vyriškajai linijai. Pirmiausia buvo pateikta Biliaus, Žadeikos sūnaus, šakos istorija, kuri buvo padalyta į keturias dalis aptariant jo sūnų – Juškos, Ivaškos, Andriaus, Daugirdo – linijas. Dabartinis išlikęs dokumentas pradedamas nuo Juškos sūnaus Martyno šakos trumpo apibūdinimo ir staigiai nutraukiamas – pereinama prie Petro, antro Juškos sūnaus,

Bilevičių heraldika XVI–XVII a.“, *Lietuvos istorijos metraštis, 2016 metai*, 1, Vilnius, 2016, p. 5–20; G. Błaszczyk, „*Był na Żmudzi moźny ród Billewiczów. Zarys genealogii jednego rodu (XV–XIX wiek)*“, *Studia z dziejów Europy Wschodniej*, red. G. Błaszczyk, P. Kraszewski, Poznań, 2010, p. 79–98. Šiuo atveju G. Błaszczyk daugiausia pasinaudojo Mykolo Brenšteino įdirbiu, jo sudaryta Bilevičių giminės genealogine schema, kuri saugoma, žr. *Biblioteka Narodowa w Warszawie*, nr. 10655. Vėliau minėtas tyrinėtojas labiau išplėtojo savo tyrimus daugiau dėmesio skirdamas ne tik Bilevičių, bet ir Mąstvilų genealogijai, žr. G. Błaszczyk, *Herbarz szlachty żmudzkiej* [toliau – *HSZ*], t. 1, Warszawa, 2015, p. 166–191; ten pat, t. 4, p. 245–251.

¹²E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 3–22; G. Błaszczyk, „*Był na Żmudzi*“, p. 79–98.

1 il. Pirmas išlikęs rankraščio lapas, kurio dešiniajame šone matyti dokumento naudojimo žymės, ЛННБ, ф. 103, ап. IX, б. 888, л. 1

šakos aptarimo. Šiame genealoginiame bloke pateikiama Juškos sūnų Petro ir Vaclovo šakų istorija. Po jų eina kitų Biliaus sūnų linijos, o pabaigoje atskirai aptariamas Mąstvilo, antro Žadeikos sūnaus, šakos likimas.

Tekste genealoginės informacijos gausa išsiskiria brolių Juškos ir Ivaškos (Stankevičių) giminės, kada nuosekliai pasakojama šakos istorija pereinant nuo sūnaus prie sūnaus, suminimos jų žmonių pavardės, vardai, įvardijami dukrų sutuoktiniai. Kitų Biliaus sūnų Daugirdo ir Andriaus genealogijos perteikiamos kur kas aptakiau, dažniausiai nepateikiant žmonių įvardijimų. Nors neabejotina, kad šių linijų palikuonių buvo daug daugiau. Aptariamoje genealoginėje kronikoje ne tik suminėti visi (be sąmoningai praleistos Martyno, Juškos sūnaus, linijos istorijos) iki šiol istoriografijoje žinomi Bilevičių giminės vyrai¹³, bet ir aptarti visai nežinoti: Mykolas – Ivaškos sūnus, Jurgis – Mąstvilo sūnus ir jo linijos istorija, taip pat pateikiamas didelis iki tol nežinotų kitų Bilevičių dukrų skaičius (plačiau žr. genealogines lenteles, Priedas nr. 2).

Skaitant šaltinį atrodo, kad ir toliau teksto dėstymas nesikeis, tačiau sudarytojas kitus penkis genealoginius blokus skyrė Bilevičiūtėms ir jų sutuoktinių istorijai (šeštas – Martyno Radzimirskio dukroms). Iš kronikos informacijos atsiveria iki tol iš dalies arba visiškai nežinotos šių Bilevičių dukters: Juškos – Ona, Sofija, Bagdonė; Petro, Juškos sūnaus, – Barbora, Ona, Magdalena; Stankaus, Ivaškos sūnaus, – Sofija, Jadvyga, Barbora, Elžbieta; Jono, Stankaus sūnaus, – šešios dukros (penkių jų vardai nepaminėti, šeštoji – Zuzana); Jono, Bagdono Mąstvilo sūnaus, – Sofija, Elena, Ona. Nuo šių išvardintų Bilevičių sutuoktinių nueinama į kitų giminių genealogijas atveriant platų giminystės tinklą, kurį aptarsime kitame skyrelyje.

Kronikos horizontalė – kolektyvinės giminių genealogijos. Nors teksto centrinė pasakojimo ašis yra Bilevičių genealogija, tačiau sudarytojas per pateiktus Bilevičių giminės moterų sutuoktinius atveria didžiulį 51 giminės genealoginių duomenų masę, apimančią kitų giminių istorijas nuo dviejų iki penkių kartų. Vaizdžiai nusakant šį tekstą, tai atrodytų kaip vynmedžio šakelė (Bilevičiai), laikanti gausią vynuogių kekę (kitos giminės).

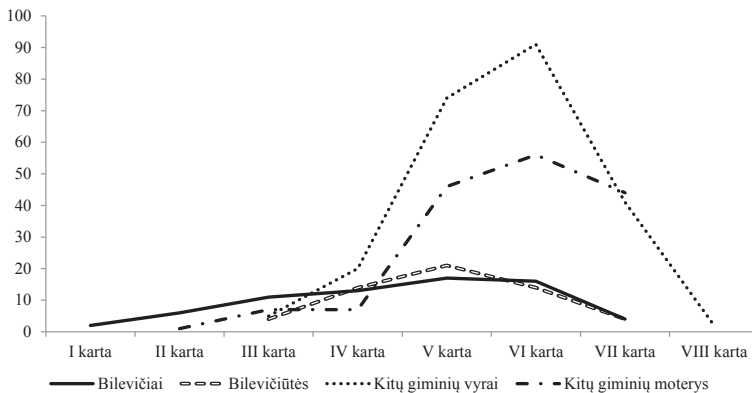
Apdorojus šiuos duomenis statistiškai, t. y. suvedus Bilevičių (atskirai vyrų ir moterų), taip pat kitų giminių duomenis, matyti, kaip kronikos užfiksuotoje ketvirtoje kartoje kitų giminių vyrų skaičius smarkiai padidėja (vyrų skaičius išlieka didžiausias iki pat pabaigos). Nuo jų nedaug atsilikdamos aukštai išsilaiko ir kitų giminių moterys. O Bilevičių vyrų skaičius, buvęs didžiausias kronikos pradžioje,

¹³ Detaliau žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 3–22.

galiausiai susilygina su šios giminės minimų moterų skaičiumi. Šių giminių atstovai buvo įvairaus socialinio statuso – nuo didikų (pvz., Astikai, Zbaražskiai,) iki smulkiųjų bajorų (pvz., Andrijevičiai, Daukantai, Dausiūnai, Juškevičiai, Florijonavičiai, Kupsčiai, Liaudos ir kt.)¹⁴. Kronikoje iš viso paminėta net 520 asmenų, kilusių iš įvairių LDK regionų (Žemaitijos, Naugarduko, Trakų, Vilniaus vaivadijų) bei kitų valstybių (italai, lenkai, maskvėnai).

Taigi šita kronika buvo siekta ne tik pateikti išsamią Bilevičių giminės istoriją, bet ir, nepaisant socialinio statuso, atskleisti visapusišką giminystės ryšių diapazoną. Tuo šis šaltinis ir yra neįprastas, kad jame kur kas daugiau dėmesio skiriama moteriškajai nei vyriškajai linijai. Kita vertus, pagal genealoginių kūrinių klasifikaciją šį tekstą tarsi būtų galima priskirti prie kolektyvinių giminių genealogijų¹⁵. Tačiau dėl šaltinio struktūros, jo siužetinių linijų kaitos ir pan. jis „netelpa“ į iki šiol Vakarų ir Vidurio Europos istoriografijoje žinomą genealoginių rašinių, kronikų žanrą.

Diagrama. Bilevičių ir kitų giminių kiekybinis santykis kronikoje

¹⁴ *Kauno pavietae* (5) – Chodakovskiai, Kulviečiai, Rokickiai, Slovanovskiai, Vydras, *Upytės pavietae* (6) – Holovnios Kafinskiai, Marcinkevičiai, Leonai, Viekavičiai, Vizgirdos, Volminskiai, *Trakų pavietae* (4) – Bartoševičiai, Burbos, Minelgos, Razbainikai, *Žemaitijoje* (25) – Andrijevičiai, Daukantai, Dausiūnai, Juškevičiai, Glniskiai, Gruževskiai, Grodzickiai, Florijonavičiai, Kamenskiei, Kochanai, Kotovskiai, Kupsčiai, Masalskiai, Mlečkos, Liaudos, Paplinskiai, Pašušviečiai, Radziminskiai, Sirevičiai, Skinderiai, Šondzios, Šostovickiai, Varputėniškiai, Ždanai, Žickiai, *Vilniaus pavietae* (4) – Aleknavičiai, Podbereckiai, Smolkos, Svietevičiai, *Vilkmergės pavietae* (2) – Daumantai Siesickiai, Giedraičiai, *Lenkijoje* (1) – Tiškos, *garsios giminės, didikai* (4) – Astikai, Nasilovskiai, Zbaražskiai, Zenavičiai. Sudaryta pagal Priedą nr. 1.

¹⁵ Plačiau apie kolektyvinių genealogijų ypatumus žr. G. Butaud, „Pour un panorama des écrits généalogiques en France à la fin du Moyen Âge (XIVe – début du XVIe siècle)“, *L'opération généalogique. Cultures et pratiques européennes XVe – XVIIIe siècle*, sous la direction de O. Rouchon, Rennes, 2014, p. 141–163.

Trys naujos atodangos. Kronikos sudarytojas, pateikdamas medžiagą apie kitas gimines, kartu atskleidžia naujų duomenų apie kai kuriuos žinomus ar mažiau žinomus asmenis.

Pirmas atvejis, kai surašytojas, pasakodamas apie Jadvygos, Vitebsko vaivados Jurgio Nasilovskio dukters, sutuoktinį Grigalių Astiką, kuris LDK istoriografijoje žinomas kaip valstybės išdavikas (už tai 1580 m. Vilniuje jis buvo nukirsdintas), įrašo intriguojančią detalę. Kronikos sudarytojas parašo, kad minėtas Astikas mirė palikęs tik vieną sūnų (tai pakartojama du kartus) ir kad žmona su juo išsiskyrusi, *się rozwiodła*, ir ištekėjusi už kito. Iš šaltinių bei atliktų tyrimų žinoma, kad G. Astikas palikęs žmoną pabėgo pas kitą moterį, tačiau apie jo skyrybas su žmona Jadvyga Nasilovskyte iki šiol nebuvo žinoma¹⁶. Tad kol kas dėl duomenų trūkumo sunku pasakyti, ar tai tikrai buvo teisiškai įvykusios skyrybos, apie kurias žinojo tik kronikos sudarytojas.

Antras atvejis susijęs su Nemirų gimine. Remiantis Tomaszo Jaszczolto atliktu detaliu Nemirų giminės istorijos tyrimu, žinoma, kad Kijevo vaivada Andrius Nemira (†1540), nors buvo vedęs du kartus, tačiau išsūnydamas Stanislovą Davainą¹⁷ 1537 m. dokumente nurodė, kad nė su viena žmona nesusilaukė palikuonių¹⁸. O iš kronikos sužinome, kad Kijevo vaivada Andrius turėjo dvi dukras – Anastaziją ir Sofiją, kurios ištekėjo už pirmųjų Stankevičių ir Daumantų Siesickių giminės atstovų. Tad vargiai tai galėjo būti kronikos sumanytojo pritemptas ar išgalvotas faktas, tuo labiau kad dvi Nemiraitės sujungė dvi garsias gimines, kurioms ši giminystė buvo svarbi.

Galiausiai trečias atvejis, kai kronikos sudarytojas greta Bilevičių šakų pateikia, net atskirai išskirdamas, penkias kartas apimančią išsamią, susistemintą Radziminskių (iš Lenkijos atvykusios ir Žemaitijoje įsikūrusios, o XVII a. viduryje išmirusios) bei su jais per svainystę susigiminiavusių šeimų genealogiją. Verta pažymėti, kad pateiktoje šios giminės genealogijoje yra nedidelis fragmentas, kuris leidžia atskleisti naują Žemaitijos ir Italijos kultūrinių ryšių istorijos detalę. Kronikos tekste minimas Jonas Radziminskis, Martyno sūnus. Apie jį rašoma: „išėjo be palikuonių, kuris mirė

¹⁶ M. Łowmiańska, „Hrehory Ościk i jego zdrada w roku 1580“, *Księga pamiątkowa Kola Historyków Słuchaczy Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie 1923–1933*, zesz. 3, Wilno, 1933, p. 36; M. Antoniewicz, *Protoplaści książąt Radziwiłłów. Dzieje mitu i meandry historiografii*, Warszawa, 2011, p. 118; I. Kulesza-Woroniecka, *Rozwody w rodzinach magnackich w Polsce w XVI – XVIII wieku*, Poznań-Wrocław, 2002.

¹⁷ LVIA, f. 1135, ap. 1, b. 10, l. 1.

¹⁸ T. Jaszczolt, „Ród Niemiry z Wsielubia – Niemirowiczowie i Szczytowie herbu Jastrzębiec do połowy XVI wieku“, *Unia w Horodle na tle stosunków polsko-litewskich*, red. S. Górzynski, Warszawa, 2015, p. 213–218.

jauno amžiaus Italijoje“. Vėliau, XVII a. viduryje, redaguojant tekstą buvo pridėta: „ir ten palaidotas benediktinų ordino šv. Justinos [bažnyčioje]¹⁹“. Beje, identiška informacija užfiksuota ir Alberto Kojalavičiaus-Vijūko herbynuose²⁰. Apie Joną Radziminskį žinoma nedaug – tiek, kad jis 1569 m. kartu su broliu Vaitiekumi, būsimuoju Žemaitijos pakamariu, įsirašė į Karaliaučiaus universitetą²¹. Ši detalė atskleidžia, kad Jono tėvai – Magdalena Bilevičiūtė ir Martynas Radziminskis – susituokė XVI a. viduryje, jiems netrukus gimė minėtas Jonas. Tad kronikos fragmentas, nurodantis, jog J. Radziminskis mirė „jauno amžiaus“ (t. y. 20–30 metų amžiaus tarpsnis), leidžia manyti, kad jis Italijoje lankėsi XVI a. 8–9 dešimtmetyje. Ta pati žinutė, pažyminti, kad jis buvo palaidotas katalikų bažnyčioje, rodo, kad Jonas, kitaip nei jo broliai ir jų palikuonys, kurie išpažino protestantizmą²², atsivertė į katalikybę. Tokių atvejų pasitaikydavo ir kitose giminėse²³. Žinoma, kad 1575 m. į Paduvą vyko Jurgis Radvila, kurio kelionės dienoraštyje randame dar vieną sutapimą. Radvilos kelionės metu Venecijoje pradėjo plisti maras (užsitęsęs dvejus metus), iš ten jis patraukė į Paduvą²⁴. Galbūt jaunasis žemaičių bajoras, anuomet keliaudamas su J. Radvila, ir mirė Paduvoje. Įmanoma ir kita galimybė, mat minėto Jurgio vyresnysis brolis Mikalojus Radvila Našlaitėlis Paduvoje lankėsi net du kartus – 1580 m. vasarą ir

¹⁹ Žr. Priedą nr. 1: „Jan Radzymiński szedł krom potomstwa, który umarł we Włoszech, w we m[łodym wieku] [i tam pogrzebiony u ś. Justiny zakonu ś. Ben(edikta)].“

²⁰ A. Kojalavičiaus parengtame *Vardyne* parašyta: „Joannes Radziminski mortuus in Italia“, žr. A. Kojalavičius-Vijūkas, *Šventasis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos bei jai priklausančių provincijų giminių ir herbų vardynas* [toliau – A. Kojalavičius-Vijūkas, *Vardynas*], iš lotynų k. vertė S. Narbutas, Vilnius, 2015, p. 511), o vadinamojoje *Santraukoje* jis pridėjo J. Radziminskio amžių, žr. W. Wijuk-Kojałowicz, *Herbarz rycerstwa W. X. Litewskiego tak zwany Compendium, czyli O klejnotach albo herbach, których familie stanu rycerskiego w prowincyach Wielkiego Xięstwa Litewskiego zażywają* [toliau – *Compendium*], wyd. F. Piekosiński, Kraków, 1897, p. 154: „Jan Radziminski młodo we Włoszech umarł.“

²¹ *Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr.*, Bd. 1: *Die Immatrikulationen von 1544–1656*, hrg. von G. Erler, Leipzig, 1910, p. 44.

²² I. Lukšaitė, *Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje: XVI a. trečias dešimtmetis – XVII a. pirmas dešimtmetis*, Vilnius, 1999, p. 267, 369; V. Vaivada, *Katalikų Bažnyčia ir Reformacija Žemaitijoje XVI a.: esminiai raidos bruožai*, Klaipėda, 2004, p. 141–143.

²³ Antai evangeliko reformato Pauliaus Daumanto-Siesickio sūnus Aleksandras tapo kunigu, žr. K. Gudmantas, „Ukmergės žemės teisėjas Paulius Daumantas-Siesickis ir jo dienoraštis“, *Ego dokumentai ir privati Lietuvos erdvė XVI–XX a.*, parengė A. Pacevičius, Vilnius, 2013, p. 273. Panašiai ir Šiaulių seniūnijos vietininko uolaus reformato Jono Gruževskio broliai Andrius ir Mikalojus išpažino katalikybę, žr. J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: Gruževskių giminės pavyzdys (XVI a. antroji pusė – XVIII a. pradžia)“, *Lietuvos istorijos metraštis. 2004 metai*, 2, Vilnius, 2005, p. 61, 64.

²⁴ D. Antanavičius, „Jurgio Radvilo pirmosios kelionės į Italiją dienoraščio originalas“, *Senoji Lietuvos literatūra*, 2005, nr. 19, p. 203.

1581 m. žiemą²⁵. Čia galime prisiminti, kad Radvila Našlaitėlis nuo 1572 m. buvo būsimos Šiaulių ekonomijos valdytoju, t. y. buvo tiesiogiai susijęs su regionu, iš kurio buvo kilęs jaunasis Radziminskis. Galiausiai iš to kyla kitas klausimas, kodėl žemaičių bajoras buvo palaidotas Paduvos benediktinams priklausančioje bažnyčioje. Mat Paduvos vardas pirmiausia asocijuojasi su šv. Antanu Paduviečiu, kurio palaikai saugomi šiame mieste XIII a. statytoje bazilikoje, o ši buvo viena pagrindinių piligrimų lankomų vietų. Neatsitiktinai Paduvos universitete iš Abiejų Tautų Respublikos teritorijos atvykusių ir čia studijavusių jaunuolių 1592 m. susikūrė organizacija *Natio Polonica*, vėliau šioje bazilikoje studentų organizacija turėjo netgi savo koplyčią²⁶. Tad J. Radziminskio atvykimas, jo palaidojimo vieta taip pat tebėra dar viena mįslė, kurią pateikia kronika.

Tad šioje kronikoje tarp gausaus Bilevičių ir kitų giminių genealoginių duomenų masyvo glūdinčios nedidelės įvairios detalės pateikia naujų žinių iš to meto visuomenės gyvenimo.

Genealoginės „laboratorijos“ užkulisiai

Bilevičių genealoginė kronika – daugiasluoksnis, ano laikotarpio genealoginę kultūrą perteikiantis šaltinis, kurio kūrimo ypatumus pamėginsime atskleisti keliais pjūviais.

Autorystės klausimas. Kronikoje nerasime jokios asmeninio pobūdžio informacijos, kuri nurodytų, kas konkrečiai sukūrė šį tekstą. Tad kronikos sumanytojo tenka ieškoti remiantis pačiame tekste slypinčiomis detalėmis. Grupuojuot teksto medžiagą pagal Bilevičių giminės šakas pastebėta, kad beveik pusę rankraščio teksto užima Petro Bilevičiaus, Juškos sūnaus, šakos genealogija (žr. Priedą nr. 2). Be to, čia itin daug dėmesio skiriama su šia šaka susigiminiavusiai Radziminskių giminei, o šios giminės pradininko Žemaitijoje Martyno dukrų istorijoms buvo skirtas atskiras genealoginis blokas (*córki Marcina Radziwińskiego*). Tad ši informacijos gausa tarsi turėtų rodyti, kad teksto autorius priklausė šiai giminės šakai. Tačiau atidžiau pažiūrėjus į išlikusio pirmojo lapo pradžią, ten randami du gana painūs pirmieji sakiniai:

²⁵ T. Kempa, *Mikolaj Krzysztof Radziwiłł Sierotka (1549–1616). Wojewoda Wileński*, Warszawa, 2000, p. 114–115.

²⁶ *Archiwum Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim*, t. 1: *Metryka Nacji Polskiej w Uniwersytecie Padewskim (1592–1745)*, przyg. H. Barycz, Wrocław-Kraków, 1971.

„Po to Martyno, Juškos sūnaus, palikuonys. Tad prasideda Petro, antro Juškos sūnaus, tikrojo Martyno, Vaclovo brolio, giminė.“²⁷

Nors ir tiksliai nežinome, kas buvo užrašyta prieš šiuos sakinius, bet iš pirmo sakinio aišku, kad visa Martyno Bilevičiaus šakos genealogija čia sutraukiama į vieną žodį – „palikuonys“ ir toliau apie ją nebeprasakojama. Šitoks tiesmukas šios šakos istorijos nutraukimas bei staigus perėjimas prie kitos šakos istorijos pasakojimo tarsi nežymiai sufleruoja, kad teksto kūrėjui Martyno šakos istorija neva yra puikiai žinoma, todėl prie jos aprašymo neverta jam ir sustoti. Manytina, kad už šio „nutylėjimo“ ir slypi tikrieji analizuojamos genealogijos sumanytojai. Kaip žinoma, viena genealoginių kūrinių atsiradimo priežasčių buvo aukštą statusą įgijusio asmens noras įamžinti savo giminės istoriją, o pats įamžinimas buvo šio statuso reprezentacijos dalis²⁸. Tad tikėtina, kad sumanymas parašyti šitą kūrinių bus kilęs buvusio Žemaitijos seniūno Jurgio (†1545) sūnui, tuomet aukščiausias pareigas giminėje užėmusiam LDK dvaro bei Žemaitijos maršalui Vaitiekui Bilevičiui (†1602), kuris buvo vedęs Kristiną Šemetaitę, taip pat garsios giminės atstovę²⁹. O kadangi medžiagos rinkimas, kaupimas bei užrašymas truko net kelis dešimtmečius, veikiausiai minėto Vaitiekaus sumanymą toliau įgyvendino jo sūnus Jonas (†a. 1619), buvęs valdovo dvarionis, Šiauduvos tįjūnas, ir Jurgis (†1643), tapęs Žemaitijos pastalininkiu, o vėliau – pakamariu³⁰. Čia vertėtų pridurti, kad A. Kojalavičius *Vardyne* daugiau dėmesio skiria būtent Martyno šakai, iš kurios buvo kilę paminėti asmenys. Tai taip pat patvirtintų šią prielaidą. Na, o ateityje atsiradus daugiau su tuo susijusių detalių, galima tikėtis, kad paaiškės, kas buvo aptariamo kūrinių autorius.

Kūrinio rengimas ir sudarymas. Kadangi nagrinėjamo rankraščio tekste nėra įrašyta jokių datų, tad nustatant dokumento surašymo laiką, remtasi prie asmenų minimomis pareigybėmis ir jų chronologija (ji nurodyta publikacijos komentaruose) bei veiksmožodžių „būti“, „turėti“ fiksavimą esamuoju laiku (pvz., „yra vedęs / turi“, „dabar yra“, „yra“³¹). Susisteminus visas šias detales paaiškėjo, kad informacija

²⁷ Žr. Priedą nr. 1: „Poty potomstwa Marcina syna Juszkowego. Zaczym poczyna się rodzaj Piotra, drugiego syna Juszkowego, a brata rodzzonego Marcinowego, Waclawowego.“

²⁸ J. Drungilas, „Pamirštos kilmės labirintuose“, p. 221–248; J. Rogulski, *op. cit.*, p. 155–187.

²⁹ *Urządnicy centralni i dostojnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy* [toliau – *UrzCDWKsL*], opr. H. Lulewicz i A. Rachuba, Kórnik, 1994, p. 97, nr. 647; *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 3: *Księstwo Żmudzkie XIV–XVIII wiek* [toliau – *UrzWKsL*, t. 3], pod red. A. Rachuby, Warszawa, 2015, p. 127, 185, 265, nr. 406, 769, 1263.

³⁰ Ten pat, p. 127, 218, nr. 407, 978.

³¹ P.vz., *który teraz, a teraz za, i teraz jest, ma za sobą*, žr. Priedą nr. 1.

buvo renkama keliais etapais. Pirmas informacijos rinkimo etapas vyko iki 1600 m., tiksliau – XVI a. pabaigoje. Po to ėjo antras, vykęs 1604–1608 m. laikotarpiu, ir trečias – 1612–1615 m.³²

Vėliau rankraštis buvo redaguojamas: įrašyta vienintelė data – 1615 m., įterpta naujos informacijos tarp pastraipų esančiuose tarpuose arba su teksto kėlimo ženklu (#) ją surašant lapo apačioje ar šonuose, užbraukiant pirminę, o šalimais parašant jau naują informaciją (žr. 2 iliustraciją)³³. Sprendžiant iš rašysenos ir prirašytų tekste duomenų, šiuos pataisymus padarė kitas, ne pagrindinį tekstą rašęs asmuo, taip pat priklausęs Bilevičių giminei. Kaip rodo šio naujo „redaktoriaus“ naudotas besikeičiantis rudas ir juodas rašalas, jis informaciją prirašė per kelis kartus, tai padarė XVII a. viduryje³⁴. Ši nauja informacija – tai Bilevičių giminės moteriškąją liniją liečiančių (daugiausia Radziminskių ir su jais susigiminiavusių Gruževskių, Kochanų, Skinderių, Šondzių, Volminskių) giminių istorijų papildymai. Beje, minėtas „redaktorius“ stabtelėjo prie Žemaitijos kanauninko Merkelio Grodzickio (†1622) prirašydamas tokią informaciją: „savo pavyzdžiu ir pamaldumu buvo ne tik žvake, bet ir varpu, ir iš tiesų Dangų užsitarnavo“³⁵. Neabejotina, kad tai įrašęs asmuo artimai pažinojo kanauninką ir šitaip įamžino jo atminimą tekste palikdamas vienintelį emocingą įrašą.

Taigi informacija Bilevičių giminės atstovų kronikos tekstui buvo renkama nuo XVI a. pabaigos iki 1615 m. trimis etapais, o vėliau, XVII a. viduryje, buvo atlikta per moteriškąją liniją su Bilevičiais susigiminiavusių giminių genealogijų redakcija.

³² Apie pirmąjį informacijos rinkimo etapą signalizuotų Andriaus Bielikavičiaus įvardijimas Ašmenos pavietai žemės teismo pateisėju (1586–1601), o vėliau jo užimtos aukštesnės to paties teismo teisėjo (1601–1612) pareigos neminimos. Antrą etapą ženklintų prie Adomo Minelgos nurodymas, „kuris dabar yra Trakų vaitas“ (1585–1608). Po jo minimas Mikalojus Samsonas Podbereckis – „tapęs kunigu“ (nuo 1597 m.), o 1613–1620 m. jis buvo Žemaitijos kanauninku, o tai visai nepamirėta. Šalia Žemaitijos pakamario Vaitiekaus Radziminskio nurodoma, kad jis „yra vedęs“, žinoma, kad jis mirė 1609 m. Jonas Mlečka įvardijamas Žemaitijos žemės teismo raštininku (1604–1612), o Jonas Astikas (†1611) minimas kaip „buvęs Vilniaus [žemės teismo] teisėjas“ (1595–1611). Trečią etapą rodytų Merkelio Grodzickio įvardijimas Žemaitijos kanauninku (1612–1615), o Merkelis Šemeta nurodomas kaip Vilniaus pav. pakamaris (1600–1617), galiausiai Zigmantas Giedraitis, pažymimas kaip Vilniaus žemės teismo teisėjas (1612–1624). Detalesnę informaciją apie šiuos asmenis žr. Priede nr. 1.

³³ Pavyzdžiui, pagrindiniame tekste buvo nurodyta, kad Aleksandras Radziminskis turėjo du sūnus, tačiau vėlesnio teksto skaitytojo ši informacija buvo nubraukta ir iš dviejų pertaisyta į tris, taip buvo padaryta ir dėl minėto asmens dukrų, žr. Priedą nr. 1, l. 2v: „Aleksander Radzimiński stolnik żmoicki ma za sobą Annę Aleksandrowiczównę Montygailowę, potomstwo ich syny dwa [trzy]: Olbrycht, Malcher, [Jędrzej], a corki trzy [4]: Zofia, Aleksandra, Jadwyga, [Halszka].“

³⁴ Prie Jadvygos, Jono dukters, Gruževskytės vėlesnis teksto „redaktoriaus“ prirašė, kad ji mirė. Šiuo metu žinoma, kad ji mirė 1645 m., plg. K. Ерусалимский, *На службе короля и Речи Посполитой, Москва-Санкт-Петербург*, 2018, p. 605. Vadinas, šis įrašas buvo padarytas po 1645 m.

³⁵ Žr. Priedą nr. 1: „Przykładem i nabożeństwem swym nie tylko świecem, ale i dzwonem był i prawdziwie na niebo zarabiał.“

Genealoginė leksika. Kaip ir įprasta tokio žanro dokumentams, rankraščio tekstas gausiai nusėtas giminystės ryšius įvardijančiais lenkiškais terminais. Daugiausia čia yra pirmą (kraujo) giminystės laipsnį nusakančių terminų.

Pirmiausia akį patraukia tekstą struktūruojantys, šalia vardų įrašomi, patikslinamąją paskirtį atliekantys sūnaus, brolio, *syn*, *brat*, terminai (pvz., „Petras, Juškos sūnus, Bilevičius, Martyno brolis“). Abu minėti giminystės terminai vartojami kartu arba pavieniui, mat kūrinio sumanytojas manė, kad jų funkcija pirmiausia buvo nurodyti aiškiai Žadeikos sūnų Biliaus, Mąstvilo giminystę ir šitaip pažymėti Biliaus sūnų (Juškos, Ivaškos, Andriuškos, Daugirdo), t. y. atskirų Bilevičių giminės šakų pradininkų, tarpusavio ryšį. Toliau aprašant minėtų šakų genealogiją šią įvardijimo schemą papildydavo įterpiami dviejų ar trijų dalių (tiek vyrams, tiek moterims) patronimai, kurie buvo būdingesni rusėniškai nei lenkiškai dvinarei asmens įvardijimo sistemai. Tokia patikslinamoji, daugiapakopė įvardijimo sistema ano meto visuomenėje buvo neįprasta. Antai XIV–XV a. vokiškai rašytuose šaltiniuose nurodomas tėvo ir jo sūnaus junginys, kai prie tėvo vardo pridedamas pažymimasis žodis *sūnus* (pvz., *Aleksander, Patrigien son*³⁶). Ilgainiui susiformavo tėvavardinė asmens įvardijimo sistema³⁷, dominavusi rusėnų kalba rašytuose šaltiniuose iki pat XVII a. antros pusės. Tad šiame tekste matome susipynusias dvi skirtingas – rusėnišką ir lenkišką – asmens įvardijimo sistemas, kurios atspindi anuomet vykusius kultūrinius pokyčius.

Kaip minėta, šalia sūnaus vartotas ir brolio terminas, žymėjęs ne mažiau svarbią, laikomą nesuardoma / nedaloma giminystės jungtį. Neatsitiktinai dar nuo antikos laikų paplito, o viduramžiais įsitvirtino brolio kaip „kitokio aš“ vaizdinys, radęs atgarsį šiam terminui anuomet sukurtai etimologijai *frater = ferere + alter*³⁸. Lygiagrečiai su vyriškąją liniją pažyminčiais brolio, sūnaus terminais surašytojas, pabrėždamas Bilevičių giminės moteriškosios linijos svarbą, vartojo dukters, sesers (*siostra*) terminus (pvz., „Jono Stankaus, Ivaškos Bilevičiaus sūnaus, *dukros*, o Mikalojaus ir Kristupo Stankevičių *tikrosios seserys*, kurių buvo šešios“). Beje, kronikos surašytojas vartojo dukrai įvardinti tiek senesnę – *dziewka*, tiek XVI a. vis labiau įsitvirtinusių (*córka*) formas³⁹. Kitų giminių vyriškajai ir moteriškajai linijoms nusakyti dažniausiai

³⁶ *Codex epistolaris Vitoldi magni ducis Lithuaniae 1376–1430*, ed. A. Prochaska, Cracoviae, 1882, p. 54.

³⁷ R. Petrauskas, *Lietuvos diduomenė XIV a. pabaigoje – XV a. Sudėtis, struktūra, valdžia*, Vilnius, 2003, p. 111–112.

³⁸ A. Pieniędz, *Więzi braterskie we wczesnym średniowieczu*, Kraków, 2014, p. 54.

³⁹ K. Bielenin-Lenczowska, *Rodzina, ród, pokrewieństwo w perspektywie lingwistyczno-antropologicznej: analiza języka polskiego XVI wieku i elementów słowiańskiej kultury tradycyjne*, Warszawa, 2008, p. 102–104.

taikė vardų ir pavardžių, arba patronimų, įvardijimo sistemą, o pasitaikantys sūnaus, dukters terminai buvo vartojami nusakyti įprastą giminės tęsimą nesuteikiant tam tokio ryškaus akcento kaip Bilevičių giminei.

Giminei nusakyti tekste vartojami du, savo reikšme nedaug tarpusavyje besiskiriantys lenkiški terminai. Pirmas – „giminė“ (*rodzaj*), kuris šiuo atveju labiau žymi giminės pradžią, jos mastą, gausą (pvz., „o kita Nemiraitė – Nastazija ištekėjo už Gabrieliaus Daumanto, nuo kurios prasidėjo Siesickių *giminė*, ir taip nuo dviejų tikrų seserų Siesickių *namai* su Stankevičių *namais*, prasidėję nuo Ivaškos, eina kartu“). Tiesa, kartą dokumente šiam terminui sukonkretinti kartu su juo vartojamas sinonimas „linija“, šitaip pabrėžiant Bilevičiams artimos giminės (Žadeikiaičių šakos) pradininko Mąstvilo svarbą, kad nuo jo prasideda atskira „giminės linija“, *linia rodzaju*. Antras – „namai“ (*dom*), tai semantinis biblizmas⁴⁰ bei vienas populiariausių XVI–XVIII a. laikotarpio (vartotas rusėnų, lenkų, lotynų kalbose) giminę nusakančių terminų⁴¹, daugiau taikomas nusakant konkrečią giminę (pvz., „Ketvirta [dukra] nutekėjo į Zėnavičių *namus*“, „Tas Stanislovas susituokė [su mergina] iš Naugarduko, iš Chreptavičių *namų*“, „Mikalojus susituokė [su mergina] iš Lietuvos, iš Dovydavičių *namų*“⁴²). Galiausiai visų atskirų šeimų, giminės perspektyvą žymi nurodomas konkretus vaikų skaičius arba tiesmukai įvardijamas jos tęsimas „palikuonių“, *potomstwa*, terminu.

Apibendrinant galima pasakyti, kad šiame tekste vartojami selektyvūs, tačiau semantinę reikšmę turintys giminystės terminai. Daugiausia vartoti pavieniui arba junginiuose brolio ↔ sūnaus ir dukros ↔ sesers terminai, ypač aptariant Bilevičių giminės pradžią ir atskirų jos šakų istoriją, šitaip sujungiant giminę į vientisą struktūrą. Kartu čia naudojamas dukros ↔ sesers junginys atlieka ir kitą funkciją, jis per svainystę išplečia giminystę, o tai dar labiau pažymi visapusiškai vartojami giminės, *dom*, *rodzaj*, terminai.

⁴⁰ Ten pat, p. 144–145.

⁴¹ Plačiau apie šio termino vartojimą žr. И. Ворончук, *Родоводи волинської шляхти XVI – першої половини XVII ст. (реконструкція родинних структур: методологія, методика, джерела)*, Київ, 2009, p. 78–79; T. Zielińska, *Magnateria polska epoki saskiej: funkcje urzędów i królewskczyzn w procesie przeobrażeń warstwy społecznej*, Wrocław, 1977, p. 138–142; J. Dumanowski, „Domus, gens, familia. Więzy rodowe szlachty polskiej w czasach saskich“, *Między Barokiem a Oświeceniem. Obyczaje czasów saskich*, red. S. Achremczyk, K. Stasiewicz, Olsztyn, 2000, p. 20–26.

⁴² Giminės terminų vartojimas tekste, žr. Priedą nr. 1: a) *rodzaj* terminas – „A druga Niemierzanka Nastazja poszła za Gabriela Dowmonta, z której poszedł rodzaj Siesickich i tak idź z dwóch rodzonych sióstr Siesickich dom z domem Stankiewiczowym, który poszedł z Iwaszka“, „A Katarzyna poszła za Giedrojcia, z której niemało jest rodzaju i sędzia wileński z niej“; b) *dom* terminas – „Czwarta była poszła w dom Zienowiczów“, „Ten Stanisław ożenił się pod Nowogródkiem z domu Chreptowiczów“, „Mikołaj ożenił się w Litwie, z domu Dawidowiczów“.

Memoria ir verbalinės kultūros atspindžiai. Rengdamas bei surašydamas genealoginę kroniką autorius pasirinko sunkesnę kelią, nei giminės genealoginio medžio sudarymas ar schemos braižymas, kuriems reikėjo mažiau triūso. Mat šitoks giminės istorijos rašymas akumuliuoja kur kas daugiau informacijos apie pačią giminę ir yra vertingesnis pačiai giminei. Kaip matyti iš anksčiau aptartų detalių, kūrinio struktūros, genealogijos dėstymo, aišku, kad prieš rašant vyko pasiruošiamieji darbai, kurie jaučiami ir tekste. Pažymėtina, kad tekste nėra jokių datų, o tai rodo, kad informacija buvo perduodama verbaliniu būdu. Šiame informacijos sraute galima išskirti keletą chronologinių tarpinių.

Ryškesniausiai tekste juntama sudarytojo dabarties, jo gyvenamo laikotarpio fiksavimas (XVI a. antra pusė–XVII a. pradžia), to meto realijos, kurios prasimuša per įvairius žodžių junginius (pvz.: „dabar esantis“, „dar neištekėjusios“, „turėjo sūnų Mikalojų, kuris dar sveikas yra, nevedęs“, „kuri ir dabar yra pas savo dėdę Zachariją Sviecevičių Gelvonuose“), žinomas asmenų pravardes (pvz., *Luha*, *Šluska*), pravaradinės kilmės *Rozbojnik* arba nuo XVI a. pabaigos Žemaitijos bajorijoje plintančias toponiminės kilmės (pvz., Vaiguva → *Vaiguviškiai*, Varputėnai → *Varputėniškiai*) pavardes. Kartu kronikos sudarytojas, nepaisydamas chronologijos, fiksuoja aprašomų asmenų tikslią gyvenamąją vietą, jų lokalizaciją, pavyzdžiui: „Laurynas Hanusevičius [gyvenęs] Sudervėje, prie Vilniaus“, „Jonas [Sirevičius, gyvenęs] Ketūnuose, prie Kuršėnų“⁴³. Šią lokalizacijos sistemą sudarytojas naudojo tiek smulkios, tiek pasiturinčioms giminėms ir ji buvo kaip žymeklis, padedantis atskirti ir identifikuoti konkrečias gimines, įsikūrusias tam tikrame regione, pavyzdžiui, norint atskirti Trakų pav., prie Žiez marių, gyvenusią Burbų giminę nuo žinomų jų bendrapavardžių Žemaitijoje ir pan.

Nuo XVI a. vidurio, einant žemėjančia seka, kronikoje mažėja informacijos apie asmenis: iš kai kurių teksto vietų, kur staigiai nutrūksta sakiniai, susidaro įspūdis, kad tam tikrų asmenų genealogijos nebuvo užbaigtos (pvz., „po to eina Barbaros palikuonys“), taip pat nežinomi situoktinių, dukrų vardai (pvz., penkios dukros įvardijamos skaičiais, o jauniausioji, šeštoji, gyvenusi tuo metu kaip ir sudarytojas, jau nurodoma vardu). Antai tekste XVI a. pirmojoje pusėje gyvenęs asmuo apibūdinamas šitaip: „kažkoks Jankus“. Kai informacija kronikos sudarytojui nepasiekiamą, ji perteikiama aptakiau (pvz., „ištekėjo į Rusiją“, „nutekėjo į Lenkiją ir ten numirė“). Suprantama, kad tekste dėstoma genealoginė seka (senelis→tėvas→sūnus) sudarytojui padėjo išlaikyti teksto ritmiškumą. Tačiau ne kartą pasitaiko, kad kronikos tekste

⁴³ Žr. Priedą nr. 1.

„iššoka“ patikslinamosios detalės, suteikiančios papildomos informacijos. Pavyzdžiui, sakinyje „Ištekėjo už Kauno seniūno Jono Volminskio, už mirusio Smolensko vaivados tėvo“ sujungiami trys laiko sluoksniai: dabartis, Smolensko vaivados (†1595) ir jo tėvo (†1545) gyvenamieji tarpsniai. Kita vertus, tokia sakinio struktūra taip pat galėjo atspindėti ir gyvosios kalbos fragmentą, t. y. šią informaciją fiksavusio ir jam pasakojusio asmens informacijos gyvybingumą, netikėtai kalboje įterpiant kelias giminės kartas apimančias detales.

Be to, lenkiškame šaltinio tekste išsaugotos XV a. antroje pusėje–XVI a. pradžioje gyvenusių Bilevičių šakų pirmtakų rusėniškos vardų formos: *Andriuška, Ivaška, Stanko, Michail*. Šios formos, atitinkamą laikotarpį perteikiantys dariniai, buvo įaugusios į giminės savimonę ir išliko joje kaip nekintančios, kartu savyje talpindamos tam tikrą genealoginės informacijos kiekį. Be to, šie vardai atliko struktūruojančių elementų funkciją bendroje giminės istorijos dėlionėje.

Šalia to galima pridurti, kad giminės atmintį labiausiai stimuliuo konkretus įvykis, susijęs su emocijomis (pvz., trauminiai įvykiai, staigios netektys). Štai teksto sudarytojui pasakojant apie Juškos trečiojo sūnaus Vaclovo šakos likimą, pažymima, kad jis susilaukė vienintelio sūnaus Jono, kuris žuvo mūšyje per Didžiųjų Lukų apgultį, t. y. 1580 m. Arba Kristina, Mikalojaus dukra Stankevičiūtė Bilevičiūtė, kuri 1589 m. kartu su bendrapavardžiu Feliksu Bilevičiumi (kuris greičiausiai buvo jos tolimas giminaitis), jos brolio Stanislovo tarnybininku, įvardijamu „iždininku“, pabėgo iš brolio Panemunės dvaro į Elblingą, kur gyveno net kelerius metus⁴⁴. O kronikos autorius žinias apie ją pateikia gana subtiliai, tik nurodo: „Kristina, Žemaitijos pakamaraitė, mirė be palikuonių.“ Beje, kūrinyje net aštuonis kartus vartojama frazė „[mirė] be palikuonių“, tai buvo ne tik giminės nario asmeninio gyvenimo konstatavimas, bet veikiausiai sudarytojui kėlė kartėlio jausmą dėl nepratęsiamos giminės.

Visa tai rodo, kad rengiant tekstą buvo naudojamosi vadinamąja komunikacine atmintimi, t. y. apklausos būdu surenkama trijų / keturių kartų (romėnų įvardijama *saeculum* terminu) Bilevičių ir su jais vedybiniais ryšiais susijusių giminių informacija⁴⁵. Informacijos rinkimo schema galėjo būti tokia: iš pradžių, lankantis įvairiose Lietuvos vietovėse, regionuose, buvo apklausti atskirų Bilevičių šakų asmenys (matyt,

⁴⁴ Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius [toliau – VUB RS], F7 – ŽŽT 1592 m., l. 276–277v, 297–298v, nr. 165, 177.

⁴⁵ A. Assmann, *Między historią a pamięcią. Antologia*, Warszawa, 2013, p. 41–47; J. Assmann, *Pamięć kulturowa. Pismo, zapamiętywanie i polityczna tożsamość w cywilizacjach starożytnych*, Warszawa, 2015, p. 66.

pirmiausia moterys, kurios, kaip rodo atlikti tyrimai, buvo patikimiausios atminties saugotojos, žinančios apie visas giminių vedybas, artimųjų netektis⁴⁶), tada su jais susigiminiavusių šeimų nariai. Po to šie duomenys buvo kaupiami, tikslinami bei sisteminami. Galiausiai, turint keletą juodraštinų variantų, buvo parengtas galutinis kronikos variantas.

Bilevičių kronikos atgarsiai A. Kojalavičiaus-Vijūko darbuose. Genealoginės kronikos surašymo bei vėlesnio jos papildymo laikotarpiu LDK raštijoje apie Bilevičių (bei vėliau iš jos susiformavusią Stankevičių) giminės genealogiją buvo žinoma labai mažai. Antai B. Paprockio (1584) bei S. Okolskio (1643) herbynuose buvo suminėti tik tuo metu gyvenę pavieniai, žymesni šių giminių asmenys⁴⁷. O pirmasis išsamiausiai Bilevičių genealogiją aptarė jėzuitas Albertas Kojalavičius-Vijūkas 1650 ir 1656 m. išleistuose *Santraukos* ir *Vardyno* herbynuose⁴⁸. Tad galime žvilgtelėti, kaip ir kiek A. Kojalavičius-Vijūkas savo darbuose pasinaudojo analizuojamąją giminės kronika.

A. Kojalavičius-Vijūkas abiejuose herbynuose šios giminės istoriją pradėjo nuo jos pirmtako – Žadeikos, kurio pirma žmona buvo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto sesuo Milušia, jie susilaukė sūnų – Biliaus ir Mąstvilo, o iš antrosios Žadeikos santuokos gimė kiti sūnus – Andrius ir Daugirdas⁴⁹. Beje, XX a. pradžioje aptariamą rankraštį aprašęs archyvo darbuotojas nurodė, kad kūrinyje trūksta pirmųjų dviejų lapų, tačiau jį pavadino „Žadeikos genealogija“, matyt, remdamasis 1897 m. išleista lenkiška A. Kojalavičiaus-Vijūko *Santrauka*⁵⁰.

Žinoma, kad pateikta Žadeikos ir Milušios santuoka yra legendinė, ją išsamiai aptarė E. Saviščevas⁵¹. Na, o prie minėto tyrinėtojo išsakytų teiginių galima pridurti, kad noras susisieti su LDK valdančiąja dinastija buvo būdinga ne tik Bilevičiams. Štai A. Kojalavičiaus-Vijūko *Vardyne* galime rasti ir daugiau panašių atvejų. Pasirodo, kad Vasilevičių giminės pradininkas buvo Ldk Vytauto arklidininkas, o Volodkevičiai

⁴⁶ P. J. Geary, *La mémoire et l'oubli à la fin du premier millénaire*, Paris, 1996, p. 88–118.

⁴⁷ B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego*, wyd. K. J. Turowski, Kraków, 1858, p. 867; S. Okolski, *Orbis Polonus, Splendoribus coeli: Triumphis mundi: Pulchritudine animantium: Decore aquatiliū: Naturae excellentia reptilium, condecoratus. In quo antiqua Sarmatarum gentilitia, pervetustae nobilitatis Polonae insignia, vetera et nova indigenatus meritorum praemia et arma specificantur et relucunt. Nun primum, ut latinitati consecratus, ita claritate et veritate perspicuus*, t. 2, Cracoviae, 1645, p. 233.

⁴⁸ W. Wijuk-Kojałowicz, *Compendium*, p. 166–168; A. Kojalavičius-Vijūkas, *Vardynas*, p. 9 (Andriuškavičiai), 25 (Bagdonavičiai), 54 (Bilevičiai), 149 (Daugirdai), 418 (Mąstvilai), 598–601 (Stankevičiai).

⁴⁹ W. Wijuk-Kojałowicz, *Compendium*, p. 166.

⁵⁰ Rankraščio aprašą žr. Priede nr. 1.

⁵¹ E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 4–5.

esą buvo kilę iš Vytauto sesers Kačos⁵². Manytina, kad pastaroji vedybų legenda atsirado vėliau, nei buvo parengta kronika, – XVII a. pirmoje pusėje ir pačių Bilevičių giminėje, kurios aukštas pareigybes užėmusiems asmenims reikėjo svarių argumentų pagrįsti giminės statusą. Geriausia buvo giminę susieti per protėvį (apie kurį buvo žinoma mažiausiai) su valdančiąja dinastija, o A. Kojalavičius-Vijūkas padėjo šį sumanymą įgyvendinti. Galima daryti prielaidą, kad ši legendinė dalis galbūt buvo įrašyta kronikoje. Vis dėlto kūrinio struktūra, jos detalus surašymo stilius (nuoseklus bei tikslus genealoginių, vedybinių ryšių perteikimas) leidžia manyti, kad neišlikusiuose lapuose buvo pateikta tradicinė genealoginė informacija, vyraujanti visame tekste. Tad manytina, kad trūkstamuose lapuose buvo įrašyti duomenys apie Žadeiką, jo sūnus Bilių ir Mąstvilą bei pirmąjį Biliaus sūnų Jušką, vedusį Naruševičiūtę.

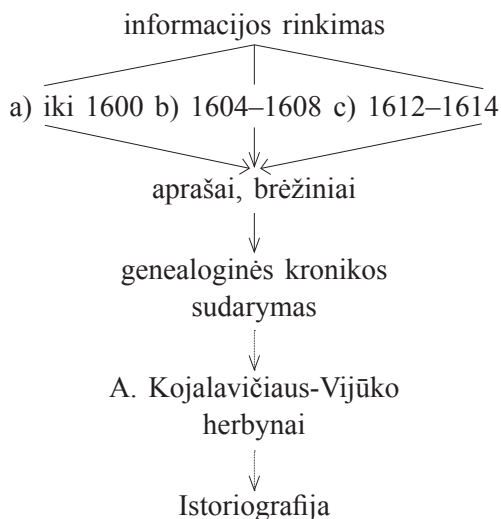
Tiesa, vėliau A. Kojalavičius-Vijūkas, klaidingai Žadeikai priskyres du Biliaus sūnus, patikslino: „kiti sako, kad Andrius ir Daugirdas yra Biliaus sūnus“⁵³. Vėl tai patvirtina, kad jis, rašydamas Bilevičių istoriją, rėmėsi įvairiais šaltiniais. Toliau lyginant kronikoje pateiktus ir A. Kojalavičiaus-Vijūko herbyne surašytus duomenis matyti, kad jis selektyviai (pateikdamas giminės tik agnatinę liniją; supainiodamas, praleisdamas kartas, asmenis) naudojo kronikos duomenimis. Pirma, prie Andriaus Bilevičiaus sūnaus, gyvenusio XVI a. pradžioje, jis pažymėjo, kad „rašoma“. Manytina, kad šie duomenys buvo paimti iš kronikos, nes sunkiai tikėtina, kad A. Kojalavičius-Vijūkas naudojo pavieniais, atskirais normatyviniais giminės dokumentais. Antra, jis Bilevičių genealogiją suskaidė ne tik į pagrindines šakas, bet pridėjo Biliaus sūnaus Daugirdo bei Mąstvilo sūnaus Bagdono šakų istoriją, o tai galėjo padaryti tik remdamasis kronikos medžiaga, kurioje šios šakos buvo vizualiai išskirtos⁵⁴. Trečia, pirmose Bilevičių kartose jis nurodo sutuoktinių pavardes, kurios identiškai pasikartojo anksčiau surašytoje kronikoje. Tad anksčiau išvardinti sutapimai ir kitos įvairios detalės rodo, kad A. Kojalavičius-Vijūkas neabejotinai (nors ir selektyviai) rėmėsi Bilevičių giminės genealogija. Kartu šios kronikos panaudojimą galima vertinti kaip dar vieną iki šiol nežinotą istoriko herbynams panaudotą šaltinį.

Galiausiai XIX a. publikavus A. Kojalavičiaus-Vijūko herbynus, juose perteiktos kronikos žinios padėjo kitiems tyrinėtojams dar geriau atskleisti Bilevičių genealogiją (žr. toliau pateiktą schemą).

⁵² A. Kojalavičius-Vijūkas, *Vardynas*, p. 329, 338.

⁵³ Ten pat, p. 53: „Alli dicunt Andruszko et Dowgird esse filios Biliū.“

⁵⁴ Žr. Priedą nr. 1.

Schema. Genealoginės kronikos informacijos sklaida

Tad iki šiol išlikęs genealoginės kronikos rankraštis (dalis jo informacijos pasklido per A. Kojalavičiaus-Vijūko darbus) yra pirmasis bei išsamiausias šiuo metu žinomas XV–XVII a. pirmosios pusės Bilevičių giminės genealogijos šaltinis.

Išvados

Lvovo I. Stefaniko mokslų akademijos bibliotekos Rankraščių skyriuje išlikusi vienos garsiausių Žemaitijos giminių – Bilevičių giminės – genealoginė kronika, apimanti XV–XVII a. pirmąją pusę, yra išskirtinis LDK genealoginio žanro šaltinis.

Manytina, kad projektą sukurti šią kroniką parengė ir pirminius parengiamuosius darbus koordinavo LDK dvaro bei Žemaitijos maršalas Vaitiekus Bilevičius (†1602). Vėliau šiuos darbus tikriausiai užbaigė jo sūnūs – Šiauduvos tijūnas Jonas (†apie 1619) ir Žemaitijos pakamaris Jurgis (†1643). Kūrinio tekstas sustruktūruotas (pagal giminės šakų pirmtakus ir jų dukras) į vizualiai išsiskiriančių vienuolika genealoginių blokų. Penki genealoginiai blokai skirti Bilevičių giminės vyriškajai linijai. Pirmiausia buvo pateikta Biliaus, Žadeikos sūnaus, šakos istorija, padalyta į keturias dalis, aptariant jo sūnų – Juškos, Ivaškos, Andriaus, Daugirdo – linijas. Minėtų blokų pradžioje (kartais ir toliau tekste) vartojami pavieniui arba junginiuose semantinę reikšmę turintys brolio ↔ sūnaus ir dukros ↔ sesers terminai, kurie apjungia giminę į vien-

tisą struktūrą. Kiti penki genealoginiai blokai skirti Bilevičiūtėms bei jų sutuoktinių genealogijoms, na, o šių blokų pradžioje naudojamas dukros ↔ sesers junginys atlieka ir kitą funkciją – per svainystę išplečia giminystės plotį.

Duomenys šaltinio tekstui buvo renkami nuo XVI a. pabaigos iki 1615 m. trimis etapais, o vėliau, XVII a. viduryje, buvo atlikta per moteriškąją liniją su Bilevičiais susigiminiavusių šeimų genealogijų redakcija. Iš viso kronikoje yra suminėta 520 iš įvairių LDK regionų (Žemaitijos, Naugarduko, Trakų, Vilniaus vaivadijų) bei kitų valstybių kilusių (italai, lenkai, maskvėnai) asmenų. Taip pat su Bilevičiais susijusi 51 įvairaus socialinio statuso – nuo didikų (pvz., Astikai, Zbaražskiai) iki smulkiųjų bajorų (pvz., Andrijevičiai, Daukantai, Dausiūnai, Juškevičiai, Florijonavičiai, Kupsčiai, Liaudos ir kt.) – giminė, jų genealogijos kronikoje pateikiamos nuo dviejų iki penkių kartų. Kartu kūrinyje pateikta medžiaga atskleidžia iki šiol nežinotų naujų duomenų apie kai kurių giminių (pvz., Astikų, Nemiravičių, Radziminskių) asmenis.

Rengiant kronikos tekstą buvo naudojama vadinamąja komunikacine atmintimi, t. y. apklausos būdu pasinaudojant trijų / keturių kartų informacija. Tai patvirtina tekste nuo XVI a. antrosios pusės gausėjantis informacijos kiekis bei dokumente aptinkami (a) dabartį fiksuojantys žodžiai (pvz., „dabar“, „yra“); (b) pravardės *Luha*, *Šluska*; (c) nuo XVI a. pabaigos Žemaitijos bajorijoje plintančios toponiminės kilmės pavardės (pvz., Vaiguva → Vaiguviškiai, Varputėnai → Varputėniškiai), o nuo XVI a. vidurio, leidžiantis žemyn, informacijos apie asmenis mažėja: nežinomi sutuoktinių, dukrų vardai. Kronikos informacijos rinkimo schema galėjo būti tokia: iš pradžių buvo apklausti atskirų Bilevičių šakų asmenys (pirmiausia moterys), po to, lankantis įvairiose Lietuvos vietovėse, regionuose, su jais susigiminiavusių šeimų nariai. Tada šie duomenys buvo kaupiami, tikslinami bei sisteminami. Galiausiai turint keletą juodraštinų variantų buvo parengtas galutinis kronikos variantas. Na, o vėliau šios kronikos duomenis, nors ir selektyviai, panaudojo A. Kojalavičius-Vijūkas savo herbynuose, kuriuos publikavus XIX a. kronikos žinios padėjo tyrėjams geriau atskleisti Bilevičių giminės istoriją.

XVII a. pradžioje surašyta ir iki šiol išlikusi originali vienos žymiausių Žemaitijos giminės genealoginė kronika yra išsamiausias bei pagrindinis XV–XVII a. pirmosios pusės Bilevičių giminės genealoginis šaltinis. Be to, šis kūrinys pagal teksto struktūrą, pateiktą informaciją yra unikalus tarp kolektyvinių genealogijų ir laukia tolesnių detalesnių tyrimų.

PRIEDAS

Nr. 1

Bilevičių genealoginė kronika (XVII a. pradžia)

Originalas: Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника, f. 103 (Sapiegų archyvas iš Krasičino), ap. IX, b. 888, l. 1–8

Rankraštis įdėtas į mėlynos spalvos popierinį aplanką, kurio pradžioje yra išlikusios dvi archyvavimo lipdės: pirmą su užrašu *Arc. Sapiehow 888, szafa V, półka c*), antra – *F. 888, LVIII, 327*. Kitame lape prieš tekstą yra išlikęs XX a. pradžios dokumento aprašas, kur lapo viršuje dešiniajame kampe įrašyta – *Rady*⁵⁵, o kairiajame – *Z papierów radzkich*, per lapo vidurį eina įrašas:

Rodowód potomstwa Żodejki i jego synów Bila i Mostwiłła. (do genealogii rodzin: Bilewiczów, Stankiewiczów, Andruszkiewiczów, Dowgirdów, Mostwiłów, Bogdanowiczów, Burbów, Skinderów, Radzimińskich, Marcinkiewiczów i dr.). Rękopis z pierwszych lat XVII w. (brak 2 kart na początku).

Toliau yra rankraštis, surašytas į 8 lapus (trūksta pirmų dviejų lapų), kurie įrišti melsvu siūlu, jų matmenys – 34 x 21 cm. Lapuose 2v, 5v, 7v, 8v yra vandenženklis, tačiau remiantis E. Laucevičiaus vandenženklių katalogu nepavyko jo tiksliau identifikuoti. Dešinysis rankraščio šonas yra sutrūkinėjęs, daug kartų plyšęs, matyt, nuo drėgmės susiraukšlėjęs, o jo apatinė dalis yra nutrupėjusi, tad restauratorius kiekvieno lapo krašte pridėjo juostelę. Iš dokumento kraštų matyti, kad rankraštis buvo nemažai vartomas.

Pirminis dokumento tekstas surašytas XVII a. pradžioje, publikuojant šis tekstas perteikiamas stačiai, o į laužtinius skliaustus [] įrašoma patikslinamoji informacija, trūkstama žodžio dalis. Vėlesni įrašai, rašyti apie XVII a. vidurį, pateikiami taip pat laužtiniuose skliaustuose, tik jie rašomi kursyvu. Vizualiai visas rankraščio tekstas yra suskaidytas pastraipomis, atskirais informaciniais genealoginiais vienetais, tad tokia pat struktūra išlaikyta ir jį publikuojant. Tekstas surašytas lenkų kalba, jis buvo sumodernintas⁵⁶. Tekste yra daug įterpinių, papildomos informacijos, kuri atskiriama kableliais ar brūkšneliais. Prie daugumos rankraštyje minimų asmenų pateikiami ko-

⁵⁵ Manytina, kad čia minimi Rodai (Panevėžio raj.), tuomet buvę Uptytės pav.

⁵⁶ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, oprac. K. Lepszy, Wrocław, 1953.

mentarai, kuriuose naudojami trumpiniai: a. – ante (prieš), d. – dukra, h. – herbas, min. – minimas/a, p. – post (po), pav. – pavietas, s. – sūnus.

|| [I] Poty potomstwa Marcina⁵⁷, syna Juszowego. Zaczyn poczyna się rodzaj Piotra, drugiego syna Juszowego, a brata rodzonego Marcinowego, Waclawowego.

Piotr⁵⁸, Jusków syn, Bilewicz, brat Marcinów, miał synów dwóch: Andrzeja i Kaspra, i dziewczek sześć: Barbarę, Annę, Zofię, Gientrutę, Magdalenę, Katarzynę.

Andrzej⁵⁹, Piotrow syn Juskiewiczza, Bilewicz miał za sobą Bohdanę Bryndzanę, z którą miał dwóch synów: Adama i Andrzeja, a dziewczek pięć: Barbarę, Dorotę, Helenę, Marynę, Halszkę. Adam⁶⁰, Andrzejów syn, Bilewicz miał za sobą Dorotę Tołkaczównę, z którą miał córkę jedną Dorotę, która szła za Mikołaja Burbę⁶¹, pisarza ziemskiego żmud[zkiego].

Andrzej⁶², syn Andrzejów, Bilewicz miał za sobą Zofię Janównę, z którą miał jednego syna Adama⁶³, a córek trzy: Barbarę – ta za Fabijanem Sobolewskim⁶⁴, Krystyna, Dorota – pannami.

⁵⁷ Martynas (†1529), Juškos s. (jo šakos genealogija šiame šaltinyje neaptariama), Bilevičius (min. nuo 1512 m.) vedė Jundzilaite, su ja susilaukė dukters Daratos, kuri ištekėjo už valdovo sekretoriaus Vaclovo Mikalojaičio, ir sūnaus Jurgio, kuris 1536–1544 m. buvo Platelių ir Telšių laikytojas, Žemaitijos seniūnas 1543–1544 m. ir vedė Oną Mitkevičiūtę. O Jurgis susilaukė dviejų dukrų: Sofijos, kuri ištekėjo už Stanislovo Sirevičiaus, ir Onos, kuri ištekėjo už vėliau Žemaitijos žemės teismo teisėju tapusio Kazimiero Orvydo, bei sūnaus Vaitiekaus, kuris vedė Kristiną Šemetaitę, 1569–1599 m. buvo Šiauduvos tijųūnu, o nuo 1589 m. minimas kaip valdovo maršalas. Plačiau žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė ir genealogija (XV–XVI a.)“, *Lituanistika*, 2001, nr. 4(48), p. 12.

⁵⁸ Petras (c.†1528) Bilevičius (min. nuo 1511 m.), Juškos s., vedė Trakų pav. bajorę Daratą, 1512–1513 m. buvo M. Dirvėnų, 1523–1527 m. – Šiauduvos, 1528 m. – D. Dirvėnų tijųūnu. Žr. *UrzWkSL*, t. 3, p. 94, 98, 120, 126, nr. 215, 245, 372, 399; E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 12.

⁵⁹ Andrius Bilevičius, Petro s., (min. nuo 1528 m.) vedė Bagdonę Bryndzaitę, Jurgio d. (min. 1567–1588 m.). Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 12; *Отись документов Виленского Центрального Архива Древних актовых книг* [toliau – *ОДВЦА*], t. 1, Вильна, 1901, p. 55, nr. 203; ten pat, t. 2, Вильна, 1903, p. 18, nr. 41.

⁶⁰ Adomas Bilevičius (†a. 1572), Andriaus s., min. nuo 1567 m. Veikiausiai pirmoji jo žmona buvo Darata Talkevičiūtė, o antroji – Jadvyga Bialozoraitė, Stanislovo d. Žr.: *ОДВЦА*, t. 1, p. 43, nr. 333; *Istorijos archyvas: XVI amžiaus inventoriai* [toliau – *IA*], surinko K. Jablonskis, Kaunas, 1936, p. 263.

⁶¹ Darata Bilevičiūtė, Adomo d., ištekėjo už Mikalojaus Burbos (†1604), Jono s., valdovo dvarionio, 1591–1604 m. buvusio Žemaitijos žemės teismo raštininko. Žr. *UrzWkSL*, t. 3, p. 206, nr. 916.

⁶² Andrius Bilevičius (†1585), Andriaus s., buvo vedęs Sofiją Eigirdaitę, Jono d. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 12.

⁶³ Adomas Bilevičius, Andriaus s., 1601 m. vedė Oną Viekavičiūtę. Žr. E. Saviščevas, ten pat, p. 12.

⁶⁴ Fabijonas Sobolevskis (h. Naktikovis) min. nuo 1595 m. Žr. G. Błaszczyk, *HSZ*, t. 5, Warszawa, 2016, p. 288.

Barbara Andrzejówna szła za Michała Florianowicza. Potomstwo ich syn jeden Jan. Dorota [Andrzejówna] szła za Mikołaja Lwa⁶⁵, potomstwo ich synów trzech: Jan⁶⁶, Aleksander, Dawid, córki trzy: Krystyna, Halszka – ta szła za Demiana Grużewskiego⁶⁷, Zofia. Helena [Andrzejówna] szła za Józefa Mostwiła, Maryna [Andrzejówna] szła za Zachariasza Butkiewicza, Halszka [Andrzejówna] szła za Mikołaja Eigirda.

Gasper⁶⁸, Piotrów syn Juszkiewicza, Bilewicz szedł krom potomstwa.

|| [Iv] Córki Piotra Juszkowego, syna Bilewicza,
a siostry rodzone Andrzeja i Kaspera Piotrowiczów Juszkiewicza.

Barbara Piotrówna Juszkiewicza Bilewiczówna szła do Litwy, za Gabriela Burbę, pod Żyźmory, z nim miała syna Stanisława a dziewczek trzy: Jadwigę, Magdaleną, Alżbietę.

Stanisław Burba⁶⁹ miał synów trzech: Marcina, Mikołaja, Jana, i dziewczek: Barbarę, ta za Mężykiem⁷⁰, Annę, ta za Matwiejem Iliniczem⁷¹, Jadwiga jeszcze panną.

Jadwiga Burbianka, Gabryłowa dziewczka, szła za Andrzeja Minelgą, z nim miała syna Adama⁷², który teraz wójtem trockim, a dziewczkę Jadwigę, która za Jerzym Rozbojnikiem, z którym miała dziewczkę Zofię, ta za Jerzym Wołutkiewiczem.

⁶⁵ Mikalojus Leonas minimas 1574–1583 m. Žr. *IA*, p. 261.

⁶⁶ 1613 m. minimas Danielius Leonavičius, Jono s. Žr. *ОДВЦА*, t. 8, Вильна, 1912, p. 337, nr. 184.

⁶⁷ Damijonas Gruževskis (h. Liubičas), Pauliaus s., minimas 1575–1623 m., žinoma, kad 1585 m. buvo vedęs Daratą Laganovskytę, o Elżbieta, Mikalojaus Leono d., greičiausiai buvo antroji jo žmona. Žr. J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas“, p. 66.

⁶⁸ Kasparas Bilevičius, Petro s., 1534–1562 m. buvo Viešvėnų tįjūnas, buvo vedęs, bet žmonos vardas nežinomas. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 12; *UrzWksL*, t. 3, p. 144, nr. 503.

⁶⁹ Stanislovas Burba, Gabrieliaus s., Trakų pav. bajoras, vedė Sofiją Hamšiejūtę, Mikalojaus d. Žr. *Lietuvos Metrika (1554–1568). 35-oji Teismų bylų knyga (XVI a. pabaigos kopija)*, par. S. Viskantaitė-Saviščevienė, I. Valikonytė, Vilnius, 2018, p. 142, nr. 95.

⁷⁰ Galbūt tai buvo Jonas arba Vaitiekus Menžikai, Kauno pav. bajorai (min. 1591 m.). Žr. *Акты, издаваемые Виленской Комиссией для разбора древних актов* [toliau – *АВАК*], t. 30, Вильна, 1904, p. 93.

⁷¹ Motiejus Iljiničius Ašmintiškis, Iljos Teodoraičio s., Kauno pav. bajoras. Žr. *VUB RS*, f. 7 – KŽT 1581–1583 m., l. 710.

⁷² Jadvyga Burbaitė, Gabrieliaus d., iškėję už Adomo Tiškevičiaus (a.†1608), Andriaus s., dar įvardijamo kaip Minelg/ka, Minelganskis (nuo buvusios valdos – dab. Kloninių Mijaugonių k.). 1567 m. jis išrengė raitelį iš Semeliškių pavieta (žr. *Русская историческая библиотека*, t. 33: *Переписи войска Литовского* [toliau – *РИБ*, t. 33], Петроград, 1915, p. 653), 1585–1606 m. buvo Trakų miesto vaitas (žr. *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 2: *Województwo trockie XIV–XVIII wiek* [toliau – *UrzWksL*, t. 2], pod red. A. Rachuby, Warszawa, 2009, p. 236, nr. 1490).

Magdalena Burbianka Gabrielowa, druga dziewczka, szła za Pawła Olechnowicza, z nim miała dziewczki dwie: Annę, która za Mikołajem Dawidowiczem, Barbarę, która za Jerzym Aleksandrowiczem. Taż Magdalena Burbianka po śmierci męża swego Pawła Olechnowicza szła za Balcera Samsona⁷³, z nim miała syna Mikołaja i dziewczkę Annę. Mikołaj Samson⁷⁴ księdzem został a siostra jego za Jana Montygayła⁷⁵ szła.

Helzbieta Burbianka Gabrielowa, trzecia dziewczka, szła za Tomasza Bartoszewicza, z nim miała czterech synów: Andrzeja, Erazma, Krzysztofa, Balcera, a dziewczek dwie: Elenę, która za Malcherem Aleksandrowiczem Montygaiłem, Dorotę, [...]a. Potym potomstwa Barbarzynego.

|| [2] Anna Piotrówna Juszkiewiczza Bielewiczówna szła za Słowanowskiego⁷⁶. Potomstwo ich: Jan a Jerzy w Gielwanach, a dziewczki trzy: Reina, która za Mikołajem Gluchem.

Anna, która za Bryndzę, Helena, która była za Kropilem⁷⁷, a teraz za Andrzejem Gintowtem⁷⁸, przezwiskiem Luha.

Zofia Piotrówna Juszkiewiczza Bielewiczówna także była za Rajeckim, zesła krom potomstwa.

Magdalena Piotrówna Juszkiewiczza Bielewiczówna szła za Stanisława Skindera⁷⁹, z którym miała dwu synów – Mikołaja a Krzysztofa. [*Krzysztof miał za sobą Czachowiczównę*⁸⁰, potomstwo: *Piotr Paweł*⁸¹, *córek 2: Halszka, ta była za panem*

⁷³ Baltramiejus (Balceris) Samsonas Podbereckis (h. Gozdava), Vilniaus pav. bajoras, 1567 m. išrenė 5 raitelius. Žr. *PHB*, t. 33, p. 543.

⁷⁴ Mikalojus Samsonas Podbereckis (a. †1645) kaip kunigas minimas jau 1607 m. (žr. *ОДБЦА*, t. 6, Вильна, 1908, p. 276, nr. 301), 1613–1620 m. – Žemaitijos kanauninkas (žr. L. Jovaiša, „Žemaičių vyskupijos dvasininkai 1601–1650 m.“, *Bažnyčios istorijos studijos*, t. 5: *Religinės bendrijos Lietuvos istorijoje: gyvenimas ir tapatybė*, Vilnius, 2012, p. 164, nr. 163).

⁷⁵ Galbūt tai Trakų pav. bajoras Jonas Montigaila (†1624), Merkelio s. Žr. *Rejesty popisowe pospolitego ruszenia szlachty Wielkiego Księstwa Litewskiego z 1621 r.*, oprac. A. Rachuba, Warszawa, 2015, p. 54.

^a Paliktas tuščias tarpas įrašymui.

⁷⁶ T. y. Kasparas Slovanovskis (žr. toliau).

⁷⁷ Galbūt tai Kauno pav. žemionis Mykolas Kropilavičius (Kropila). Žr. VUB RS, f. 7 – KŽT 1588–1590 m., l. 512.

⁷⁸ Čia surašytojas vyro tėvavardį padarė vardu, nes Elena Slovanovskytė, Kasparo d., 1581 m. ištekėjo už Kauno pav. bajoro Mikalojaus Gineičio, Andriaus s. Žr. VUB RS, F. 7 – KŽT 1581–1583 m., l. 228.

⁷⁹ Stanislovas Skinderis, Mackaus s., (h. Ravičas) minimas 1541 m. Žr. A. Boniecki, *Poczet rodów w Wielkim Księstwie Litewskim w XV i XVI wieku*, Warszawa, 1887, p. 314.

⁸⁰ Kristupas Skinderis vedė (a. 1585 m.) Kotryną Čechavičiūtę, Martyno d., (h. Ostoja). Žr. *ОДБЦА*, t. 1, p. 158, nr. 115; G. Błaszczuk, *HSzŻ*, t. 1, Warszawa, 2015, p. 383; ten pat, t. 5, p. 253–254.

⁸¹ Iš XVIII a. Kochanų genealogijos žinoma, kad Timotiejus Kochanas susilaukė keturių sūnų: Pauliaus, *na wojnie zginel*, Aleksandro, *symiliter zginel*, Filono, *sterilis*, ir Jono, kuris pratęsė Kochanų giminės liniją Žemaitijoje. Žr. Lietuvos Nacionalinio M. K. Čiurlionio muziejaus archyvas, Tkr–1132, l. 1.

*Kochanem*⁸², *potomstvo: Krzysztof, Jędrzej, Timoteusz, córki: Helena, Jadwyga, Jasz.* ^b*po śmierci pana Kochana szła za [...] Waclaw [...]*^b, ^c*Druga córka Krzysztofa [Skindera] Maryna szła za Samuela Laudę po[tomstwo] syny 3: Krzysztof, Jan, Hrehory, córki 5: Barbara, Halszka, Katarzyna, Zofia, Krystyna*^c.

Mikołaj Skinder miał za sobą Rainę Mickównę, której potomstwo syn jeden Jan [*pojł Gintowtównę, potomstwo synów*] a córki dwie: Magdalena, ta za Czaplinskiem⁸³, a Anna za Pawłem Lulewiczem.

Taž Magdalena Piotrówna Juszkiewiczza Bilewiczówna po śmierci małzonka swego Skindera szła za Marcina Radziwińskiego⁸⁴, z którym miała synów czterech: Jana, Wojciecha podkomorze(g)o žmoickie(g)o, Aleksandra stolnika žmoickiego, Stanisława, a córek trzy: Helenę, Annę, Zofię.

Jan Radziwiński szedł krom potomstwa, który umarł we Włoszech, w we m[łodym wieku]^d [*i tam pogrzebiony u ś. Justiny zakonu ś. Ben(edikta)*]⁸⁵.

Wojciech Radziwiński podkomorzy žmucki⁸⁶ ma za sobą Jad[wigę] || [2v] Dziewiałtowskę Gintowtównę, potomstwo ich córek cztery: Halszka, Krystyna, Barbara, Helena. [*Halszka*⁸⁷ *szła za ks. Żyżemskie(g)o podko(morzego) mozyrskiego, potomstwo [...]*]^e, *Krystyna ta szła za Aleksandra Puzynę*⁸⁸, *pod Lwów, Barbara*

⁸² Elżbieta Skinderytė, Kristupo d., ištekejō 1591 m. už Šiaulių ekonomijos pajamų raštininko Timotiejaus Kochano, Fiodoro s. Žr. *ОДВЦА*, t. 2, p. 162, nr. 60; G. Błaszczyk, *HSZ*, t. 3, Warszawa, 2015, p. 150.

^{b-b} Vėlesnis, dešiniajame lapo šone padarytas įrašas.

^{c-c} Vėlesnis, kairiajame lapo šone padarytas įrašas.

⁸³ T. y. Jonas Čaplinskis. Žr. *ОДВЦА*, t. 5, Вильна, 1907, p. 34, nr. 257.

⁸⁴ Apie 1550 m. Magdalena Bilevičiūtė ištekejō už Martyno Radziminskio (†p. 1585; h. Liubičas), kilusio iš Mazovijos, Cechanuvo pav., buvusio LDK virtuvininko Stanislovo Kęsgailos tarnybininko. Žr. ten pat, t. 1, p. 173, nr. 24; E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 12.

^d Nuplėštas lapo kraštas.

⁸⁵ Jonas Radziminskis mirė Paduvos šv. Justinos benediktinų bazilikoje. Daugiau duomenų apie jį neišliko, nes minėtas benediktinų vienuolyno archyvas 1810 m. sudėgė, – Paduvos šv. Justinos benediktinų abato tėvo Guilio Pagnoni 2019 m. liepos 30 d. šių eilučių autoriui suteikta informacija.

⁸⁶ Vaitiekus Radziminskis, Martyno s., 1588–1605 m. buvo Žemaitijos pakamaris, vedė Jadvygą Deltuviškytę, Stanislovo d., kuri prieš tai buvo ištekejusi už Mikalojaus Ježevskio. Žr. *UrzWKS*, t. 3, p. 218, nr. 977.

⁸⁷ 1602 m. Elżbieta Radziminskytė susituokė su Teodoru Teterinu (†1607), Timotiejaus s. (žr. VUB RS, F8 – 770), su kuriuo susilaukė sūnaus Vaitiekaus-Teodoro ir dukters Onos (žr. K. Ерусалимский, *На службе короля и Речи Посполитой*, Москва-Санкт-Петербург, 2018, p. 283), o 1609 m. ji antrą kartą ištekejō už Mozyriaus vaiksio kunigaikščio Jeronimo Žižemskio, Jeronimo s. (žr. J. Wolff, *Kniazowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku*, Warszawa, 1895, p. 629), o 1627 m. trečią kartą – už Zigmanto Naruševičiaus (žr. K. Ерусалимский, *op. cit.*, p. 283).

^e Paliktas tuščias tarpas.

⁸⁸ Kunigaikštis Aleksandras Puzina (†1650), Jurgio s., su Kristina Radziminskyte minimas 1619 m. Žr. J. Wolff, *Kniazowie litewsko-ruscy*, p. 408.

za Laganowskim⁸⁹, pod Kraków, Helena za Jakimowiczem⁹⁰, potomstwo: córka Halszka].

Aleksander Radziwiński stolnik žmoicki ma za sobą Annę Aleksandrowiczównę Montygaïlowę, potomstwo ich syny dwa [trzy]: Olbrycht, Malcher⁹¹, [Jędrzej⁹²], a córki trzy [4]: Zofia⁹³, Aleksandra, Jadwyga, [Halszka].

Stanisław Radziwiński szedł krom potomstwa, który zabit na służbie żołnierskiej pod zameczkami magnusowemi w Kurlandii⁹⁴.

⁸⁹ Laganovskiai priklausė tai pačiai Novinos herbo giminei kaip Mloševskiai ir Lenkavskiai, įsikūrę Krokuvos vaiv. Žr. S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 9, Warszawa, 1912, p. 240; S. Uruski, *op. cit.*, t. 11, Warszawa, 1914, p. 167.

⁹⁰ Elena Radziminskytė, Vaitiekas d., ištekėjo už Pauliaus Jakimavičiaus Holovnios, 1605–1612 m. buvusio Vilniaus arklidininko, o 1605–1635 m. – LDK iždo raštininko (žr. *Urządnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. I: *Województwo wileńskie XIV–XVIII wiek* [toliau – *UrzWKsL*, t. 1], pod red. A. Rachuby, Warszawa, 2004, p. 118, nr. 444), jie susilaukė dukters Onos, kuri mirė 2 metų, palaidota Tytuvėnų bernardinų bažnyčios rūsyje (žr. J. Liškevičienė, „Antkapiai ir epitafijos“, *Tytuvėnų Bernardinų bažnyčia ir vienuolynas*, sudarė D. Klajumienė, Vilnius, 2004, p. 222).

⁹¹ Albertas, valdovo dvarionis, ir Jonas Merkelis, Aleksandro s., Radziminskiai 1616 m. rugsėjo 27 d. buvo nužudyti Žemaitijos vyskupui priklausiusiame Mosėdžio miestelyje. Žr. *Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie*, Archiwum Radziwiłłów, dz. V, nr. 12785, l. 1–2.

⁹² Andrius Aleksandras Radziminskis (†a. 1657), Aleksandro s., 1625–1643 m. buvo Žemaitijos stalininkas, 1643–1644 m. – Žemaitijos žemės teismo pateisėjis, 1643–1656 m. – Šiauduvos tįjūnas, 1644–1656 m. – Žemaitijos pakamaris. 1626 m. jis vedė Sofiją Žižemskytę (†1629), Kristupo d., su kuria susilaukė dukters Elenos, 1635 m. vedė Aleksandrą Trečiokaitę (†1651 12 18), o vėliau – Oną Eleną Rudaminaitę Dusiatiškytę. Žr. *UrzWKsL*, t. 3, p. 128, 218, 221, 272, nr. 409, 980, 991, 1284; VUB RS, f. 7 – ŽPT 1628–1629 m. (2, 3/14455), l. 328–329; *Mądra indzienigierka [...] kazanie pokazane na pogrzebie Wielmożney Jey Mości Paniey Alexandry Radimińskiey ciwonowey Szawdowskiey [...]*, Wilno: w drukarni Oyców Bazyljanów Świętey Troyce, 1652, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Retų spaudinių skyrius, L-17/131/2.

⁹³ Sofija Radziminskytė, Aleksandro d., pirmą kartą ištekėjo už evangeliko, Ašmenos pav. žemionio Samuelio Tšecieckio (†1640, h. Balnakilpė), Adomo s., o antrą kartą (a. 1643) – už Kristupo Goraisko (h. Korčakas). Samuelio Tšecieckio sesuo Elžbieta 1609 m. ištekėjo už Andriaus Gruževskio, kuris pirmą kartą buvo vedęs Sofiją Vitkovskytę, antrą – minėtą Elžbietą, o trečią – Kristiną Tautvydaitę. Žr. Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Retų knygų ir rankraščių skyrius, f. 93-1885, 1886; Российский Государственный Архив Древних Актов [toliau – РГАДА], f. 389, ap. 1, d. 1–2, [toliau – LM; naudotasi LVIA saugomais mikrofilmais], kn. 86, l. 795; M. Wolski, *Małopolska rodzina szlachecka XIV–XVI wieku. Trzeciescy herbu Strzemię*, Kraków, 2005, p. 287–288; J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas“, p. 64.

⁹⁴ Žinomas 1583 m. Stanislovo Radziminskio testamentas (įrašytas neišlikusioje Žemaitijos žemės teismo knygoje), kuriame 300 auksinų užrašyta jo seseriai, o 100 – Laukžemės bažnyčiai. Žr. *ОДВЦА*, t. 1, p. 89, nr. 36.

Córki Marcina Radzimińskiego

Helena Radzimińska ta była za Lukaszem Paplińskim⁹⁵, potomstwo ich syny dwa: Jan⁹⁶ [zabit] i Samuel⁹⁷ [umarł], córka jedna Halszka, która szła za Jana Maliszewskie(g)o⁹⁸. [Halszka] umarła. Jan [Papliński] minął za sobą Jeżewską, sam zabit, żona umarła, syna Andrzeja zostawiwszy⁹⁹.

Taž Helena Radzimińska po śmierci małżonka swego Paplińskiego szła za Jana Gradowskiego¹⁰⁰.

Anna Radzimińska była za Stanisławem Grodzickim¹⁰¹, potomstwo ich syn jeden Malcher kanonik žmoicki¹⁰² [i Balcer umarł w Księstwie na nauce], córka

⁹⁵ Lukas Paplinskis (†p. 1586, h. Tšaska), Mykolo s., kilęs iš Mazovijos, Ravos pav. Paplino k., XVI a. antroje pusėje aptinkamas Žemaitijos seniūno, LDK maršalo Jono Chodkevičiaus aplinkoje, minimas kaip jo tarnas. Patrono dėka 1568 m. Pažižmės vaitijoje jis gavo 4 kaimus (žr. *Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 51 (1566–1574). Užrašymų knyga 51*, par. A. Baliulis, R. Ragauskienė, A. Ragauskas, Vilnius, 2000, nr. 136, p. 188–189), 1572 m. minimas kaip Platelių vietininkas (žr. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, Rankraščių skyrius [toliau – LMAVB RS], f. 256–996, l. 14v), 1577 m. Chodkevičius jam įkeitė kaimą Grustės vlsč. (žr. Muzeum Narodowy w Krakowie, Biblioteka Czartoryskich, syg. 743/2, l. 88.), taip pat įsigijo kitų valdų Beržėnų ir D. Dirvėnų valsčiuose (žr. G. Błaszczuk, *HSZ*, t. 4, Warszawa, 2015, p. 458).

⁹⁶ Jonas Paplinskis, Luko s., vedė Jadvygą Ježevskytę, Mikalojaus d. (žr. R. R. Trimonienė, „Svetimšalių ir svetimtaučių bajorų imigracija į Žemaitiją XVI a. antroje pusėje – XVII a. pirmoje pusėje. Imigracijos kultūriniai veiksniai ir įtakos Žemaičių visuomenei“, *Rytų Europos kultūra migracijos kontekste: tarpdalykiniai tyrimai*, sud. I. R. Merkienė, Vilnius, 2007, p. 508); 1604 m. Jonas Paplinskis minimas kaip M. Dirvėnų tįjūno A. Valavičiaus tarnybininkas (žr. VUB RS, f. 7 – ŽŽT 1604 (39, ŽB 47), l. 33v).

⁹⁷ 1623 m. Samuelis Paplinskis, Luko s., ir jo žmona Jadvyga Topčevskytė (h. Naktikovis), kilusi iš Lomžos žemės (žr. *Herbarz Polski Kaspra Niesieckiego S. J. Powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych i wydany przez Jana Nepomucena Bobrowicza*, t. 9, Lipsk, 1842, p. 94), Baisogalos tįjūnijoje gavo Dargėnų k. (žr. РГАДА, LM, kn. 100, l. 77).

⁹⁸ Jonas Mališevskis (†1641, h. Godziemba), Motiejaus s., kilęs iš Dobrynės žemės, apie 1599 m. vedė Elžbietą Paplinskytę, Luko d. (žr., *ОДБЦА*, t. 1, p. 141), ji buvo palaidota Skuodo bažnyčios rūsyje. Jis buvo Žemaitijos seniūno Jono Karolio Chodkevičiaus tarnybininkas, 1614 m. – Skuodo ir Grūstės tįjūnas (žr. LMAVB RS, f. 37-3933, l. 1–4; *Lietuvos magdeburginių miestų privilegijos ir aktai*, t. 2: *Kretinga, Skuodas, Šiauliai, Šventoji, Varniai, Veliuona, Vieksniai, Virbalis, Vladislavovas*, sud. A. Tyla ir D. Žygelis, Vilnius, 1997, p. 80).

⁹⁹ Andrius Paplinskis (†1641), Jono s., vedė Barborą Plocharskytę, su kuria susilaukė sūnų – Jono, Samuelio, Stanislovo ir dukrų – Elenos, Kotrynos, Kristinos. Žr. VUB RS, f. 7 – ŽPT 1652–1653 m., l. 283.

¹⁰⁰ Jonas Gradovskis (h. Pusožis), Petro s., apie 1590 m. vedė Eleną Radziminskytę (†1615/1618), buvusią Luko Paplinskio žmoną (žr. *ОДБЦА*, t. 2, p. 117). Nuo 1615 m. jis buvo Pavenčio seniūnijos valdytojas (žr. РГАДА, LM, kn. 93, l. 98; kn. 100, l. 217).

¹⁰¹ Stanislovas Grodzickis (†p. 1587), Luko s., 1572–1587 m. buvo Veliuonos vietininkas (ši seniūnija priklausė Mikalojui Dorohostaiskiui, žr. E. Savišcevas, *Žemaitijos savivalda ir valdžios elitai 1409–1566 m.*, Vilnius, 2010, p. 296; *ОДБЦА*, t. 2, p. 26). Žinoma, kad 1581 m. Stanislovas žmonai Onai Radziminskytei, Martyno d., įkeitė Liolių dvarą. Žr. ten pat, t. 1, p. 62.

¹⁰² Merkelis Grodzickis (†1622) Žemaitijos kanaaninku buvo 1612–1615 m. Žr. L. Jovaiša, *op. cit.*, p. 130, nr. 64.

jedna Raina, ta szła za Teodora Sostowickie(g)¹⁰³, umarła, potomstwo syn jeden Michał, a córka Hanna¹⁰⁴.

*[Przykładem i nabożeństwem swym nie tylko świecem, ale i dzwonem był i prawdziwie na niebo zarabiał]*¹⁰⁵.

|| [3] Taž Anna Radzimińska po śmierci małżonka swego Grodzickiego szła za kniazia Frydrycha Masalskiego¹⁰⁶ *[sędziego ziemskiego trockiego¹⁰⁷]*, potomstwo z nim synów dwa: Janusz, Aleksander *[pomarli w Wilnie na naucie]*. A córki trzy: Zofia *[umarła panną]*, Magdalena, Halszka *[panna]*, a sama umarła *[Magdalena szła za Goyskiego, pod Merecz, córka, a sama matka umarła w latach]*.

Zofia Radzimińska szła za Jana Gruszewskiego¹⁰⁸, potomstwo ich syn jeden Jerzy¹⁰⁹, córek pięć: Dorota, Jadwyga *[pomarli]*, Halszka, Anna, Katarzyna.

[Dorota była za Janem Puzynę¹¹⁰, umarła, potomstwo.]

[Jadwyga za Kurpskim¹¹¹, umarła, potomstwo.]

[Hanna za Teofilem Rajeckim¹¹², potomstwo.]

¹⁰³ Regina Grodzickytė, Stanislovo d., ištekejō už Teodoro Šostovickio (†1626), Bagdano s., jis 1596 m. buvo Palangos seniūnijos vietininku, o 1616 m. – Žemaitijos pasiuntiniu į Vyriausiąją Lietuvos Tribunalą (žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 5, p. 523). 1621 m. iš Telšių pavieto išrengė du raitelius (žr. *Rejestyry popisowe*, p. 101).

¹⁰⁴ Informacija dėl Teodoro Šostovickio palikuonių nesutampa, nes 1632 m. minimi du Teodoro sūnūs – Andrius ir Jonas. Žr. VUB RS, f. 7 – ŽPT 1632 m. (4,5 /14457), l. 281.

¹⁰⁵ Manytina, kad šios vėliau prirašytos eilutės buvo skirtos kunigui Merkeliui Grodzickiui.

¹⁰⁶ 1591 m. Fridrichas Masalskis ir Ona Radziminskytė (†1599), Martyno d., minimi kaip situoktiniai (žr. *ОДБЦА*, t. 2, p. 171; ten pat, t. 5, p. 105). Antrą kartą Fridrichas vedė 1600 m. Kotryną Narbutaitę (žr. J. Wolff, *Kniaziovie litewsko-ruscy*, p. 254).

¹⁰⁷ Fridrichas Masalskis, Mykolo s., 1599–1612 m. buvo Trakų žemės teismo teisėjas. Žr. *UrzWKsL*, t. 2, p. 195, nr. 1130.

¹⁰⁸ Sofija Radziminskytė (c. 1584 m.), Martyno d., ištekejō už Jono Gruževskio, Pauliaus s., M. K. Radvilos Našlaitėlio tarnybininko, 1581–1592 m. buvusio Šiaulių seniūnijos vietininko. Žr. J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas“, p. 56–59.

¹⁰⁹ Jurgis Gruževskis (1591–1651), Jono s., 1635–1651 m. buvo Žemaitijos žemės teismo teisėjas, 1643–1651 m. – D. Dirvėnų tįjūnas, apie 1618 m. vedė Marijoną Podberekytę (1602–1673), Samsono d. Žr. *UrzWKsL*, t. 3, p. 100, 242, nr. 255, 1128; J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas“, p. 68–70.

¹¹⁰ Darata Gruževskytė, Jono d., ištekejō už kunig. Jono Puzinos (†1622), Bagdono s. Jie susilaukė sūnų: Jurgio, Liudviko, Mikalojaus, Jono Jeronimo, Vladislovo, Petro ir Pauliaus. Žr. J. Wolff, *Kniaziovie litewsko-ruscy*, p. 410.

¹¹¹ Jadvyga Gruževskytė (†1645), Jono d., ištekejō už Dimitrijaus Mikalojaus Kurbskio (1581/3–1648), Andriaus s., 1637 m. buvusio Upytės pav. vaikiu, 1639–1648 m. – Upytės pakamariu, jie susilaukė sūnų Jono ir Andriaus. Vėliau Dimitrijus vedė Kristiną Eigirdaitę. Žr. *UrzWKsL*, t. 2, p. 496, 538, nr. 3702, 4032; K. Ерусалимский, *op. cit.*, p. 605, 613, 618.

¹¹² Ona Gruževskytė, Jono d., ištekejō už Teofiliaus Dunino Rajeckio, Balcerio s., 1612–1613 m. buvusio Trakų pavaivadžio. Žr. *UrzWKsL*, t. 2, p. 184, nr. 1035.

[Halszka za Janem Hryczynę¹¹³, potomstwo.]

[Katarzyna za Pietkiewiczem stolnikiem wileńskim¹¹⁴, potomstwo.]

Katarzyna Piotrówna Juszkievicza Bilewiczówna szła za Waclawa Sządzie¹¹⁵, potomstwo ich syny cztery: Abraham, Hrehory, Sebastian, Bałtromiej¹¹⁶, córek sześć: Dorota, Orszula, ta szła za Pawła Szczefanowicza¹¹⁷, Anna, ta szła za Iwana Nielidowa¹¹⁸, Moskwicina, [po śmierci męża szła za Szelugę, pod Retów], Magdalena, Katarzyna¹¹⁹, ta szła za Włocha [umarła], Alźbieta, ta szła za Marcina [Gordowskiego. Hrehory Sządzia miał za sobą pierwszą żonę Katarzynę ks. Giedrojciównę, potomstwo: syn Mikolaj, córka Maryna, wydana za Dowgiałę, potomstwo – córka. ^fPo śmierci Giedrojciówny wziął pojął Rainę Nowickę, którzy bez potomstwa odumarli. 1615 nowebris 4 dnia pochowan w Luk[niki], w skłiepie nowym przy bytności wielu^f [...]^g].

Waclaw¹²⁰, trzeci syn Juszków, Bilewicz, brat rodzony Marcina i Piotra Juskiewiczów Bilewiczów, miał za sobą Butkiewiczównę, z którą miał syna jednego Szczęsnego, przezwiskiem S^hłuska.

Szczęсны Waclawowicz miał za sobą Dorotę Orwidównę, z którą spłodził syna jednego Jana i córki dwie: Annę i Katarzynę.

|| [3v] Jan Waclawowicz Szczefanowicza zabit na służbie żołnierskiej na wojnie pod Łukami¹²¹.

¹¹³ Elźbieta Gruževskytė, Jono d., ištekejo už Jono Hričinos Vainos (h. Trys Ragai), giminės, įsikūrusios Lietuvos Brastos vaiv. Žr. A. Boniecki, *Herbarz Polski*, d. 1: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. 7, Warszawa, 1900, p. 379.

¹¹⁴ Kotryna Gruževskytė (†1665), Jono d., ištekejo už Alberto Petkevičiaus, kuris 1604–1641 m. buvo Vilniaus pav. stalininku. Žr., *UrzWKSŁ*, t. 1, p. 183, nr. 1011.

¹¹⁵ Kotryna Bilevičiūtė, Petro d., ištekejo už Vaclovo Šondžios, Mackaus, s. Jis 1567 m. iš Viešvėnų vlsč. išrengė 2 raitelius. Žr., *PIB*, t. 33, p. 1289.

¹¹⁶ Abraomas Šondzia, Vaclovo s., vedė Oną Bukantaitę, Luko d., o Abraomo broliai vedė: Baltramiejus – Kristiną Milvaišaitę, Baltramiejus d., Grigalius – kunig. Kotryną Giedraitytę, Jono d., Sebastijonas – Elźbietą Motiejaitę. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 5, p. 296–297.

¹¹⁷ Uršulė Šondzaitė, Vaclovo d., ištekejo už Pauliaus Steponavičiaus [Ramonavičiaus], su kuriuo susilaukė sūnų Andriaus ir Jarošo. Žr. *ОДВЦА*, t. 4, Вильна, 1905, p. 205, nr. 10.

¹¹⁸ Ona Šondzaitė, Vaclovo d., ištekejo už maskvėno Ivano Nelidvo, Semiono s., (min. 1590 m.). Žr. *ОДВЦА*, t. 2, p. 138, nr. 555.

¹¹⁹ Kotryna Šondzaitė, Vaclovo d., 1582 m. buvo susižadėjusi su maskvėnu Angišu Sarichozinu, Vasilijaus s., tačiau 1586 m. numatytos vestuvės neįvyko. Žr. K. Ерусалимский, *op. cit.*, p. 289.

^f Ši informacija buvo prirašyta lapo pabaigoje, informacijos perkėlimui naudojo tokį ženklą: #.

^g Nuplėštas lapo kraštas.

¹²⁰ Vaclovas Bilevičius, Juškos s., min. 1528–1537 m. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 14.

^h Pirma raidė taisyta.

¹²¹ Turbūt čia rašoma apie 1580 m. Didžiųjų Lukų apgultį.

Anna Szczesznowicza szła za Ambrožeja Kupščia, potomstwo ich syn jeden Jerzy, Katarzyna Szczesznowicza szła za Mikołaja Gruździa¹²².

Tu zaszę idą trzy dziewczki Juskowe
Anna, Zofia a Bohdana, siostry rodzone
Marcina, Piotra i Waclawa Juskiewiczów¹²³

Anna Juskówna szła za niejakiego Janka, z nim miała dziewczkę Ludmilę, która była za Wiekowiczem¹²⁴ i miała z nim dwu synów: Stanisława a Marcina, i dziewczkę jednę¹²⁵.

Stanisław Wiekowicz¹²⁶ miał syna jednego Mikołaja, który miał za sobą Bobrowiczankę¹²⁷, która potym była za Sycińskim¹²⁸ marszałkiem upitski(m).

Marcin Wiekowicz¹²⁹ miał syna jednego¹³⁰ a dziewczkę Annę¹³¹, z której się urodził Jan Wizgird¹³² sędzia wileński.

¹²² Ona Bilevičiūtė, Felikso d., 1572 m. ištekejō už Ambraziejaus Stanislovičio, o jos sesuo Kotryna – už Mikalojaus Gruzdžio, Stanislovo s., min. 1578–1598 m. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 14.

¹²³ Iki šiol Bilevičių genealogijoje apie šias Juškos dukteris nebuvo žinoma.

¹ Rankr.: Ludwilę.

¹²⁴ Liudmila (†1547), Jono d., ištekejō už Martyno Viekavičiaus (†1534), Mikalojaus s., 1508 m. minimo kaip valdovo dvarionis, 1530–1533 m. – Rietavo tįūnas. Žr. *Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 17 (1530–1536). Užrašymų knyga 17*, par. L. Karalius ir D. Antanavičius, Vilnius, 2015, p. 418–419, nr. 440; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 357; *UrzWksL*, t. 3, p. 120, nr. 374.

¹²⁵ Veikiausiai Martynas Viekavičius, Mikalojaus s., buvo vedęs bent du kartus. Žinoma apie jo vaikus: du sūnus – Martyną ir Stanislovą bei dvi dukras – Oną, ištekejusia už Mikalojaus Stripeikos, Mikalojaus s., ir Kotryną (†1555), ištekejusia už Stanislovo Pašušviečio, Simono s. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 357–358.

¹²⁶ Stanislovas Viekavičius (†p. 1570), Martyno s., 1566–1570 m. buvo Žemaitijos žemės teismo teisėjas, jis vedė Kotryną, Pauliaus d. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 241, nr. 1122; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 356.

¹²⁷ Mikalojus Viekavičius, Stanislovo s., apie 1574 m. vedė Kristiną Bobrovnickytę, Andriaus d. Žr. LVIA, f. 716, ap. 2, b. 45, l. 135 (1581 m.); A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. 1, Warszawa, 1899, p. 309.

¹²⁸ Antrą kartą Kristina Bobrovnickytė ištekejō už Jono Sicinskio (1560–1621), Valentino s., kuris 1597–1621 m. buvo Upytės pav. maršalas. Žr. *UrzWksL*, t. 2, p. 474, nr. 3516.

¹²⁹ Martynas Viekavičius (†a. 1565), Martyno s., buvo vedęs Oną. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 356.

¹³⁰ Jonas Viekavičius, Martyno s., min. 1592 m. Žr. *ABAK*, t. 14, p. 413–414, nr. 48.

¹³¹ Ona Viekavičiūtė, Martyno d., ištekejō už Mykolo Vizgirdo (žr. toliau).

¹³² Jonas Vizgirda (†1596), Mykolo s., valdovo sekretorius, 1574–1576 m. buvo Upytės pav. pa-teisėjis, 1576–1588 m. – Upytės žemės teismo teisėjas, 1588–1594 m. – Vilniaus žemės teismo teisėjas, 1593–1596 m. – Upytės pav. maršalas. Žr. *UrzWksL*, t. 2, p. 474, 498, 513, nr. 3514, 3711, 3839; *UrzWksL*, t. 1, p. 172, nr. 918.

Zofia, Juszkowa córka, szła do Kułwy za Andruszkę, tego Andruszka syn Stanisław, a dziewczka jej była Barbara, która była za Rokickim [...]y, z nim miała trzech synów: Ławryna¹³³, Benedikta i Jędrzeja¹³⁴.

Bohdana, Juszkowa córka, szła za Jana Wydrę¹³⁵, z którym miała syna || [4] Jana Wydrę¹³⁶ chorążego kowieńskiego i dziewczkę Annę, która była za Janem Wołmińskim¹³⁷ starostę kowieńskim, za ojcem niebościka wojewody smoleńskiego¹³⁸.

Iwaszko, drugi syn Bilów

Iwaszko¹³⁹, drugi syn Bilów, miał za sobą żonę z Giedroje¹⁴⁰, z którą spłodził dwu synów: Stanka i Michała.

Stanko¹⁴¹ miał za sobą Zofię Niemierzanę¹⁴² wojewodziankę kijewską, z którą miał syna Jana i córki cztery: Zofię, Jadwigę, Barbarę, Elżbietę. A druga Niemie-

^y Nuplėštas lapo kraštas.

¹³³ Laurynas Rokickis, Stanislovo s., 1567 m. iš Kulvos (Kauno pav.), Brankliškių (Vilniaus pav.), Linkuvos (Upytės pav.), Astravo (Ašmenos pav.) dvarų išrengė 3 raitelius. *Žr. PNB*, t. 33, p. 716.

¹³⁴ Andrius Rokickis, Stanislovo s., 1596 m. nusipirko Dotnuvos dvarą. *Žr. ODBIA*, t. 4, p. 70, nr. 104, 105.

¹³⁵ Bagdonė Bilevičiūtė, Juškos d., ištekėjo už Kauno pav. bajoro, valdovo dvarionio Jono Mitkevičiaus Vydros (min. 1502–1530 m.), 1528 m. iš Kauno pav. išrengusio 2 raitelius (*žr. Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 523 (1528). Viešųjų reikalų knyga 1*, par. A. Baliulis, A. Dubonis, Vilnius, 2006, p. 58; *Lietuvos Metrika. Knyga Nr. 5 (1427–1506). Užrašymų knyga 5*, par. A. Baliulis, A. Dubonis, D. Antanavičius, Vilnius, 2012, p. 199.). Už šią informaciją dėkoju kolegai dr. Andrejui Ryčkovui.

¹³⁶ Jonas Vydra (†1596), Jono s., 1561–1596 m. buvo Kauno pav. vėliavininkas, vedė Daratą Barbarą Gradovskytę, Jono d. *Žr. UrzWksL*, t. 2, p. 359, nr. 2527.

¹³⁷ Ona Vydraitė, Jono d., ištekėjo už Jono Volminskio (h. Ravičas), Mikalojaus s., valdovo dvarionio, Rumšiškių laikytojo, 1541–1545 m. – Kauno seniūno. *Žr. UrzWksL*, t. 2, p. 432, nr. 3156; R. Ragauskienė, *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kancleris Mikalojus Radvila Rudasis (apie 1515–1584 m.)*, Vilnius, 2002, p. 325–326.

¹³⁸ Jonas Volminskis (†1595), Jono s., 1588 m. buvęs Smolensko vaivada, vedė Barbarą Agripaitę, Vaclovo d. *Žr. Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy*, t. 4: *Ziemia smoleńska i województwo smoleńskie XIV–XVIII wiek*, pod red. A. Rachuby, Warszawa, 2003, p. 215, nr. 1602.

¹³⁹ Ivaška (Jonas), Biliaus s., min. 1486 m. *Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“*, p. 8.

¹⁴⁰ Šią informaciją vėliau pakartojo A. Vijūkas-Kojoalavičius. *Žr. W. Wijuk-Kojołowicz, Compendium*, p. 168.

¹⁴¹ Stankus Bilevičius, Ivaškos s., 1509–1526 m. buvo D. Dirvėnų tijąnas. *Žr. UrzWksL*, t. 3, p. 98, nr. 244.

¹⁴² Iki šiol žinomoje Nemirų genealogijoje (*žr. T. Jaszczolt, „Ród Niemiry z Wsielubia – Niemirówicowie i Szczytowie herbu Jastrzębiec do połowy XVI wieku“*, *Unia w Horodle na tle stosunków polsko-litewskich*, red. S. Górzyński, Warszawa, 2015, p. 213–218) apie šias Andriaus Nemiros (†1540), Jokūbo s., 1514–1540 m. Kijevo vaivados, abi dukteris – Anastaziją ir Sofiją – nebuvo žinoma.

rzanka Nastazja poszła za Gabriela Dowmonta¹⁴³, z której poszedł rodzaj Siesickich i tak idź z dwóch rodzonych siostr Siesickich dom z domem Stankiewiczowym, który poszedł z Iwaszka.

Jan, Stanków syn, Iwaszkiewicz Bilewicz¹⁴⁴ miał za sobą Wołotkiewiczównę, która miała matkę Kiszczankę¹⁴⁵, z którą spłodził dwóch synów: Mikołaja podkomorzego žmoickiego, a Krzysztofa podsędką žmoickiego i córek sześć.

Mikołaj Janowicz Stankiewicz Bilewicz¹⁴⁶ miał za sobą Piotraszkowiczównę [...] z Litwy, od Dziewaltowa, z którą spłodził synów czterech: Jana, Stanisława, Mikołaja wojskiego žmoickiego, Jarosza i córki dwie: Annę i Krystynę.

Jan¹⁴⁷ podkomorzyc žmoicki szedł krom potomstwa.

|| [4v] Stanisław¹⁴⁸ podkomorzyc žmoicki ma za sobą Wolskę, z którą miał syny dwa i córki dwie.

Mikołaj¹⁴⁹ podkomorzyc žmoicki miał za sobą Wojniankę, z którą miał syny dwa i córki dwie.

Jarosz¹⁵⁰ podkomorzyc žmoicki jeszcze nieżonaty.

¹⁴³ T. Żychliński (žr. T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, rocz. 11, Poznań, 1889, p. 206–207), kuris, matyt, naudojosi giminės kilmės legenda, nurodo, kad Gabrielius Daumantas († 1517), Vaitkaus s., buvo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kazimiero dvarionis bei pastatė pilį Siesikuose, o po Glinkio maišto jis gavo dvarų Turovo ir Goniondzo pavietuose. K. Niesieckis mini, kad G. Daumantas buvo vedęs kunig. Kotryną Palubinskytę, Fiodoro d., su kuria susilaukė 7 vaikų (žr. A. Vojevodskaitė, *Istorinis pasakojimas apie Videniškius*, Vilnius, 2015, p. 68). Veikiausiai tai buvo G. Daumanto antroji santuoka.

¹⁴⁴ Jonas Bilevičius, Stankaus s., 1530–1549 m. – D. Dirvėnų, o 1534–1549 m. – Beržėnų tįjūnas, pirmą kartą vedė Daratą (?) Valadkevičiūtę, o antrą – Barborą Radavičiūtę, Jonušo d., buvusią Mikalojaus Borkevičiaus žmoną. Žr. *UrzWKS*L, t. 3, p. 84, 98, nr. 162, 246; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 302.

¹⁴⁵ Iki šiol žinomoje Kiškų giminės genealogijoje (žr. N. Asadauskienė, *Kiškų giminė LDK XV–XVII a.: (genealoginis tyrimas)*, Vilnius, 2003) apie šią Valadkevičiaus ir Kiškaitės santuoką nebuvo žinoma.

¹⁴⁶ Mikalojus Stankevičius Bilevičius (†1581/82), Jono s., 1557–1563 m. – Tverų, 1563–1580 m. – Ariogalos tįjūnas, 1566–1581 m. – Žemaitijos pakamaris, vedė Oną Petraškevičiūtę, Stanislovo d. Žr. *UrzWKS*L, t. 3, p. 102, 135, 217, nr. 273, 451, 975; H. Lulewicz, „Stankiewicz Mikołaj“, *Polski Słownik Biograficzny* [toliau – *PSB*], t. 42, rocz. 2, Warszawa-Kraków, 2003–2004, p. 202–203.

¹ Nuplėštas lapo kraštas.

¹⁴⁷ Jonas Stankevičius Bilevičius (†1588), Mikalojaus s. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 9.

¹⁴⁸ Stanislovas Stankevičius Bilevičius, Mikalojaus s., vedė Kotryną Volskytę, Mikalojaus d., (h. Pusožis). Žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 6, Warszawa, 2016, p. 235.

¹⁴⁹ Mikalojus Stankevičius Bilevičius (†1599), Mikalojaus s., 1589–1594 m. – Žemaitijos pastalininkis, o 1594–1599 m. – Žemaitijos vaiskis, vedė Oną Vainaitę (†c. 1644), Semiono d., Žr. *UrzWKS*L, t. 3, p. 229, 289, nr. 1048, 1398; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 353.

¹⁵⁰ Jarošas Stankevičius Bilevičius, Mikalojaus s., 1590 m. turėjo susituokti su Sofija Bajenskyte Vaclovo Šemetos namuose, tačiau vestuvės neįvyko, nes mirė minėto Šemetos žmona Elžbieta. Žr. ten pat, p. 217.

Anna podkomorzanka žmoicka szła za Zygmunta Kamieńskiego¹⁵¹, która porodziła syna Zygmunta, który pojął córkę¹⁵² podkomorzego wileńskiego Malchera Szemieta¹⁵³, a córek cztery: jedna poszła za Piotra Holubickiego¹⁵⁴, druga – za Andrzeja Koplewskiego¹⁵⁵, trzecia – za [N] Podskarbowicza, czwarta panną [N. za *Abramem Boguszem*¹⁵⁶, *potomstwo*].

Krystyna¹⁵⁷ podkomorzanka žmoicka zeszlą krom potomstwa.

Krzysztof Janowicz Stankiewicz Bilewicz¹⁵⁸ podsędek žmoicki i brat podkomorzego žmuickiego miał trzy żony: pierwszą – Skopównę, z którą miał syna jednego Jarosza, ten szedł bez potomstwa, drugą – kniażnę Borowską, z którą miał syna jednego Jana, ten pojął Kisielównę¹⁵⁹, w Litwie, trzecią – Tryzniankę, z którą miał syny trzy: Piotra, Chryzostoma i ¹⁶⁰[...]k, a córki dwie albo trzy.

Córki Jana Stankowego, syna Iwaszkowicza Bilewicza,
a siostry rodzone Mikołaja i Krzysztofa Stankiewiczów, których było sześć.

¹⁵¹ Ona Stankevičiūtė Bilevičiūtė, Kristupo d., ištekėjo už Zigmanto Kamenskio, Jurgio s. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŽ*, t. 3, p. 16.

¹⁵² Zigmantas Kamenskis, Zigmanto s., vedė Ievą Šemetaitę, Merkelio d. Žr. S. Viskantaitė-Saviščenė, „Šemetų genealogija XV–XVI amžiuje“, *Lietuvos istorijos studijos*, nr. 14, 2004, p. 41, 45.

¹⁵³ Merkeliš Šemeta (†1617), Merkelio s., 1600–1617 m. – Vilniaus pav. pakamaris, vedė Barborą Oginskytę (†1651). Žr. *UrzWksL*, t. 1, p. 149, nr. 720.

¹⁵⁴ Ona Kamenskytė, Zigmanto d., ištekėjo už Petro Holubickio Korsako, Stanislovo s., (h. Korsakas). Žr. *ОДБЦА*, t. 6, p. 65, nr. 220.

¹⁵⁵ Judita Kamenskytė, Zigmanto d., ištekėjo už Vilkmėrgės pav. įsikūrusios giminės (jų pagrindinė valda buvo Kapliai) atstovo Andriaus Koplevskio, Jono s., (h. Habdankas). Žr. ten pat, p. 135, nr. 36.

¹⁵⁶ Elžbieta Kamenskytė, Zigmanto d., ištekėjo už Abraomo Bogušo Akminskio, kuris 1630–1636 m. buvo Tverų tijūnas. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 135, nr. 455.

¹⁵⁷ Kristina Stankevičiūtė Bilevičiūtė, Mikalojaus d., 1589 m. kartu su bendrapavardžiu Feliksu Bilevičiumi, Mikalojaus s., jos brolio Stanislovo tarnybininku, „įždininku“ pabėgo iš brolio Panemunės dvaro į Elbingą. Žr. VUB RS, f. 7 – ŽŽT 1592 m., l. 276–277v, 297–298v, nr. 165, 177. Už šią informaciją dėkoju kolegei Andželikai Polinkevičiūtei.

¹⁵⁸ Kristupas Stankevičius Bilevičius (†1594), Jono s., 1566–1594 m. buvęs Žemaitijos pateisėju, pirmą kartą vedė Jadvygą Skapaitę, Stanislovo d., antrą – Barborą Borovskytę, Jurgio d., trečią – Aleksandrą Konstanciją Tryznaite. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 220, nr. 987.

¹⁵⁹ Jeigu kronikos autorius duomenų nesumaišė, tai Jonas (kaip ir jo brolis Grigalius, žr. toliau) Stankevičius Bilevičius, Kristupo s., vedė vieną iš Vilkmėrgės pav. įsikūrusios Kisielių giminės atstovių.

¹⁶⁰ Trečias Petro ir Krizostomo brolis Grigalius Boguslavas Kazimieras Stankevičius Bilevičius (†1676), Kristupo s., 1635–1649 m. – Žemaitijos pataurininkis, o 1649–1676 m. – Gandingos tijūnas, vedė Sofiją Kisieliuotę, Andriaus d. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 108, 211, nr. 303, 936.

^k Paliktas tuščias tarpas.

|| [5] Jedna była za Mikołajem Sirewiczem¹⁶¹, która urodziła synów dwóch: Stanisława Wojgowskiego¹⁶² a Jana¹⁶³ w Kicinach¹⁶⁴, pod Kurszany, których potomstwo i teraz jest, a dziewczka była jedna¹⁶⁵, która poszła za Jana Życkiego i tej potomstwo jest synów trzy, dziewczek trzy.

Druga była za Szczytem¹⁶⁶ na Ruśi.

Trzecia była za dwiema mężami: za Rosińskim¹⁶⁷, a za drugim – Glińskim¹⁶⁸. Rosińskiego potomstwo jest, a z Glińskim miała syna Mikołaja i teraz zdrów jest, nieżonaty.

Czwarta była za Gabrielem pod Krożami, z której syn jest Stanisław, ożenił się z Orwidziańkę, potomstwo mają.

Piąta była za Janem Smołą, która miała dziewczkę i synów dwóch, ta córka poszła za Jana Mackiewicza¹⁶⁹ pod Rosiejny, dziewczka jej była jedna, a gdy Mackiewicz umarł poszła za drugiego męża Jarosza Swieciewicza, z nim miała córkę jedną, która i teraz jest przy stryju swoim Zachariaszu Swieciewiczu¹⁷⁰, w Giełwanach¹⁷¹.

Szosta, siostra namłodsza, Zuzana poszła za Łukasza Żdana¹⁷², z którym miała syna Aleksandra i córkę Chwedorę. Ten Aleksander pojał był Zawiszańkę¹⁷³, z którą

¹⁶¹ Jono Stankevičiaus Bilevičiaus dukra (vardas nežinomas) ištekejo už Mikalojaus Sirevičiaus, Stanislovo s., 1546–1554 m. buvusio Užvenčio tįjūno. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 139, nr. 477.

¹⁶² Stanislovas Sirevičius Vaiguviškis, Mikalojaus s., vedė Sofiją Bilevičiūtę, Žemaitijos seniūno Jurgio dukrą. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 342–343.

¹⁶³ Jonas Sirevičius (†a. 1584), Mikalojaus s., vedė Oną Motiejaitę, vėliau ištekejusia už Jono Volskio. Žr. ten pat, p. 343.

¹⁶⁴ Dab. Ketūnų k., Kuršėnų raj.

¹⁶⁵ Ona Sirevičiūtė, Mikalojaus d., ištekejo už Jono Žičkio, Oto s. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 5, p. 444.

¹⁶⁶ Antra Jono Stankevičiaus dukra ištekejo už Ščiūtų (h. Vanagas) giminės atstovo, įsikūrusio Rusioje. Žr. T. Jaszczolt, *op. cit.*, p. 227–245.

¹⁶⁷ Pirmą kartą Darata Stankevičiūtė Bilevičiūtė, Jono d., tikriausiai ištekejo už Stanislovo Raseiniškio (†1546, h. Prusas), Jurgio s., 1542–1543 m. buvusio Užvenčio tįjūnu. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 5, p. 90.

¹⁶⁸ Antrą kartą minėta Darata ištekejo už Semiono Glinskio, 1529–1531 m. buvusio Pavandenės tįjūnu, su juo susilaukė sūnaus Mykolo. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 315.

¹⁶⁹ Galbūt tai galėtų būti Šimkaus Mackavičiaus sūnus Jonas. Žr. A. Boniecki, *Poczet rodów*, p. 172–173.

¹⁷⁰ 1615 m. minimas Zacharijas Sviecas, Jono s., ir jo žmona Jadvyga Dovydavičiūtė, Mikalojaus d. Žr. *ОДВЦА*, t. 9, Вильна, 1912, p. 151, nr. 413.

¹⁷¹ 1567 m. minimas Jonas Svietevičius (*Светевич*), Mikalojaus s., iš Gelvonų išrengęs raitelį. Žr. *РИБ*, t. 33, p. 562.

¹⁷² Zuzana Stankevičiūtė, Jono d., ištekejo už Luko Ždano, Jono s., 1588 m. min. kaip Raseinių vietininkas. Žr. LMAVB RS, f. 256-995, l. 18.

¹⁷³ Aleksandras Ždanavičius, Luko s., vedė Elžbietą Zavišaitę, Vaitiekaus d., (min. 1599 m.). Žr. *ОДВЦА*, t. 5, p. 180, nr. 456.

splodzil c6rkę jednę, a sam umarł zostawiwszy c6rkę jednę. Potym żona jego poszła za drugiego męža – Jana Talata¹⁷⁴. A siostra tego Aleksandra, c6rka Źdanowa, poszła za Hołowina¹⁷⁵, z którym miała syny dwóch: Stefana i Konstantego, i c6rki dwie Jowdakię, Rainę, z tych je[dną] starsza poszła za pana Szostawickiego¹⁷⁶, a druga – panną. A po ś[mierci] || [5v] Hołowina poszła za Jana Mleczkę¹⁷⁷ pisarza żmuickiego ziemskiego, z którym potomstwo ma c6rek pieć¹⁷⁸.

Tu zasę idą cztery dziewczki Stanka Iwaszkowicza,
a siostry rodzone Jana syna Stankowego¹⁷⁹.

To jest Zofia, Jadwiga, Barbara, Alźbieta.

Zofia posła za Lawryna Hancowicza¹⁸⁰ w Suderwiach, pod Wilnem, z którym miała syna jednego Jana i dwie c6rki: Zofię i Katarzynę.

Zofia poszła za Warpuciańskiego¹⁸¹, z której idą Warpuciańsci.

A Katarzyna poszła za Giedrojcia¹⁸², z której niemało jest rodzaju i sędzia wileński¹⁸³ z niej.

¹⁷⁴ Antrą kartą Elźbieta Zavišaitė ištekej6 už Jono Talioto Kelpšos (†1627, h. Prusas), 1609–1627 m. buvusio Źemaitijos vaikiu, 1624–1627 m. – Źemaitijos pilies teismo teisėju. Źr. *UrzWksL*, t. 3, p. 207, 242, nr. 917, 1126.

¹⁷⁵ Teodora (Fiodora) Źdanaitė, Luko d., ištekej6 už Mykolo Holovnios Kafinskio (†1597), Ivano s. Źr. K. Ерусалимский, *op. cit.*, p. 282, 318.

¹⁷⁶ Regina (?) Holovnaitė Kafinskytė, Ivano d., ištekej6 už Teodoro Šostovickio, Bagdono s., kuris prieš tai buvo vedęs Reginą Grodzickytę, Stanislovo d. Źr. РГАДА, LM, kn. 100, l. 198v (1623).

¹⁷⁷ Jonas Mlečka (†1629, h. Rožė), Jono s., 1592–1613 m. buvo Upytės pav. stalininkas, 1604–1612 m. – Źemaitijos žemės teismo raštininkas, 1614–1629 m. – Źemaitijos žemės teismo teisėjas. Źr. *UrzWksL*, t. 3, p. 207, nr. 917.

¹⁷⁸ Iki šiol žinoma, kad Jonas Mlečka su Fiodora Źdanaitė susilaukė dviejų sūnų – Viktoro Konstantino ir Alberto Viktoro – bei dukters Eufemijos, kuri ištekej6 už Romano Sumoroko, o antrą kartą – už Jeronimo Oziemblovskio. Źr. S. Alexandrowicz, „Mleczko Jan“, *PSB*, t. 21, rocz. 4, Wrocław etc., 1976, p. 397–398.

¹⁷⁹ Iki šiol Bilevičių genealogijoje apie šias Jušk6s dukteris nebuvo žinoma.

¹⁸⁰ Sofija Bilevičiūtė, Stankaus d., ištekej6 už Lauryno Hancevičiaus, Sudervės vlsč. vėliavininko 1538–1550 m. Źr. *UrzWksL*, t. 1, p. 80, nr. 165.

¹⁸¹ Iš tikrųjų dokumentuose minima ne Sofija, bet Barbora, Lauryno Hancevičiaus d., ištekejusi už Stanislovo Varputėniškio, Pauliaus s., su kuriuo susilaukė sūnų: Baltazaro, Motiejaus, Merkelio, Mikalojaus, Jarošo. Źr. G. Błaszczuk, *HSzŹ*, t. 6, p. 127–128.

¹⁸² Kotryna ištekej6 už Mikalojaus Giedraičio, Mikalojaus s., greičiausiai Giedraičių pav. vėliavininko (min. 1567 m.). Źr. *UrzWksL*, t. 1, p. 56, nr. 21.

¹⁸³ Zigmantas Giedraitis, Mikalojaus s., 1596–1612 m. buvo Vilniaus žemės teismo pateisėjis, 1612–1624 m. – Vilniaus žemės teismo teisėjas. Źr. ten pat, p. 152, 172–173, nr. 741, 920.

Ten Jan Hancewicz¹⁸⁴ był ciwunem užwenskim miał za sobą dziewczkę Wenieslausa sekretarza Jego Królewskiej Mości, z którą społodził dziewczkę jedną Halszkę¹⁸⁵, która poszła za Jerze(g)o Wołmińskiego¹⁸⁶ starostę krewskiego, która umarła zostawiwszy synów dwu: jeden starszy [*Jan*] pojął córkę paniej witebskiej¹⁸⁷, [*a syn drugi – Jerzy jeszcze młodzieniec, a trzeci – Mikołaj zmarł w szkole, córka 4, jedna za p. Janem Sołuhubem – Barbara, Hanna za p. Jawgieliem, Zofia¹⁸⁸ i Halszka – pannami*].

Druga, Jadwiga Stankówna, szła za Zienowicza¹⁸⁹, z którym miała syna Jerzego¹⁹⁰ i ten zostawił po siebie syna jednego Mikołaja¹⁹¹, który był podwojewódzym wileńskim, i ten zostawił potomstwo, a po śmierci [*Michała*] Zienowicza poszła¹⁹² za Nasilewskiego wojewodę witebskiego¹⁹³, ta spłodziła dziewczek cztery: jedna była za Wolesskiewiczem¹⁹⁴, z niej był Jarosz [*Wo*]łczko, który umarł bez potomstwa.

¹⁸⁴ Jonas Chorużyčius (†1569), Lauryno Hancevičiaus s., Jeronimo Chodkevičiaus tarnybininkas, 1564 m. buvo Karklėnų ir Pavandenės, o 1566–1569 m. – Viešvėnų tijųnas. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 309; *UrzWKS*, t. 3, p. 64, 144, nr. 22, 505.

¹⁸⁵ Elżbieta Hanusevičiūtė, Jono d., kaip Jurgio Volminskio žmona minima 1595 m. Žr., *ОДБЦА*, t. 8, p. 227, nr. 521.

¹⁸⁶ Jurgis Volminskis (†1610), Jono s., valdovo dvarionis, Krėvos seniūnas, 1579–1589 m. buvo Upytės pav. pakamariu, o 1589–1609 m. – Upytės pav. seniūnu. Žr. *UrzWKS*, t. 2, p. 496, 525, nr. 3698, 3936.

¹⁸⁷ Jonas Stanislovas Volminskis, Jurgio s., Krėvos seniūnas, 1624–1633 m. buvo Upytės pav. vėliavininkas, vedė Elžbietą Zavišaitę, Merkelio d., Vitebsko kaštelionaitę. Žr. *UrzWKS*, t. 2, p. 456–457, nr. 3351.

¹⁸⁸ 1615 m. Sofija Volminskytė, Jono Stanislovo d., minima kaip Mikalojaus Solohubo žmona. Žr. *ОДБЦА*, t. 9, p. 152, nr. 419.

¹⁸⁹ Jadvyga, Stankaus d., ištekejė už Mykolo Zenavičiaus, Jurgio s., Smolensko vietininko (1507–1508). Žr. A. Boniecki, *Poczet rodów*, p. 419.

¹⁹⁰ Jurgis Zenavičius (min. 1550 m.), Mykolo s., vedė Reginą. Žr., ten pat, p. 418.

¹⁹¹ Mikalojus Zenavičius (†1610), Jurgio s., 1593–1596 m. buvo Vilniaus pavaivadžiu, 1594–1610 m. – Ašmenos pav. pakamariu. Žr. *UrzWKS*, t. 1, p. 160, 263, nr. 808, 1684.

¹⁹² A. Vijūkas-Kojalavičiaus pateikė dvi klaidingas informacijas apie Nasilovskių giminę. Pirmą, kad Jurgio Nasilovskio duktė ištekejė už kunigaikščio Stepono Zbaražskio, nors tai buvo Jurgis (žr. toliau). Antra, kad Petras Kšanavičius buvo vedęs kunig. Pronskytę, o antrą kartą – Nasilovskio dukterį (žr. A. Kojalavičius-Vijūkas, *Vardynas*, p. 345, 357). Po to K. Niesieckis dar labiau supainiojo šią informaciją, teigdamas, kad Jurgis Nasilovskis vedė Jadvygą Pronckytę, buvusią Petro Kšonavičiaus žmoną (žr. K. Niesieki, *op. cit.*, t. 6, Lipsk, 1841, p. 528). Galiausiai ši informacija paveikė ir kitus tyrimus, kur Jadvyga, Stankaus d., iš tikrųjų Bilevičiūtė įvardijama kaip kunig. Pronckytė (žr. St. Alexandrowicz, „Nasilowski Jerzy“, *PSB*, t. 22, rocz. 3, Wrocław etc., 1977, p. 587–588).

¹⁹³ Jurgis Nasilovskis (†1544), Vaitiekaus s., 1542–1544 m. buvo Vitebsko vaivada. Žr. J. Wolff, *Senatorowie i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego 1386–1795*, Kraków, 1885, p. 87.

¹⁹⁴ Viena iš J. Nasilovskio dukrų ištekejė už Mikalojaus Volčeko/Volčkavičiaus, Jurgio s., 1549–1550 m. buvosio Ldk dvarionio. Žr. A. Boniecki, *Poczet rodów*, p. 380.

|| [6] Druga była za Hrehorem Hościkiem¹⁹⁵, z niej był Jan Hościk sędzia wileński¹⁹⁶, który umarł syna jednego ostawiwszy, a gdy się rozwiodła była z Hościkiem, mając tego syna jednego, poszła była za drugiego męża Kosmowskiego sekretarza Jego Królewskiej Mości¹⁹⁷, potym obadwa pomarli bez potomstwa.

Trzecia była za kniazem Zbarawskim¹⁹⁸, która spłodziła dwie córki: jedna była za Romanem Wołowiczem¹⁹⁹ a druga za Mikołajem Naruszewiczem pannym żmickim²⁰⁰, sami pomarli, potomstwo jest²⁰¹.

Czwarta była poszła w dom Zienowiczów, umarła bez potomstwa.

Trzecia siostra Jana, syna Stankowego, Barbara Stankówna Iwaszkówna szła za Marcina Ławrynowicza²⁰² ciwuna berżańskiego, z niej idą Marcinkiewicz. Z którą spłodził synów dwóch: Stanisława i Ławryna, i dziewczkę Annę. Ten Stanisław ożenił się pod Nowogródkiem z domu Chreptowiczów²⁰³, który umierając zostawił

¹⁹⁵ Jadvyga Nasilovskytė, Jurgio d., dar iki 1567 m. ištekėjo už Grigaliaus Astiko (apie 1535–†1580 VI 18, Vilnius), Jurgio s., apkaltinto valstybės išdavyste ir nukirsdinto. Su juo susilaukė vientelio sūnaus Jono. Žr. M. Pławczyński, „Ościk Grzegorz“, *PSB*, t. 24, rocz. 3, Wrocław etc., 1979, p. 611–612.

¹⁹⁶ Jonas Astikas (†1611), Grigaliaus s., 1595–1611 m. buvo Vilniaus žemės teismo teisėjas. Jis vedė Sofiją Jundzilaitę (†p. 1623), buvusią Motiejaus Mališevskio žmoną. Žr. *UrzWksL*, t. 1, p. 172, nr. 919.

¹⁹⁷ Tikėtina, kad antras Jadvygos Nasilovskytės vyras buvo Žygimanto Augusto dvarionis, valdovo kambarinis Jonas Kosmovskis (valdovo dvare buvo dar du Kosmovskiai: Mikalojus ir Jokūbas). Žr. M. Ferenc, *Dwór Zygmunt Augusty: organizacja i ludzie*, Oświęcim, 2014, p. 58, 216, 217, 253.

¹⁹⁸ Antra Vitebsko vaivados J. Nasilovskio dukra Feliksa (†1603) apie 1555 m. ištekėjo už kunig. Jurgio Zbaražskio, Andriaus s. Jie susilaukė trijų dukrų: Sofijos (anksti mirė), Nastazijos ir Margaritos. Žr. J. Wolff, *Kniazowie litewsko-ruscy*, p. 611–613.

¹⁹⁹ Po 1580 m. Nastazija Zbaražskytė (†1591/4), Jurgio d., ištekėjo už Romano Valavičiaus, Grigaliaus s. Žr. С. Рыбчонак, „Паходжанне і радавод Валовічаў XV – пачатку XVII ст.“, *Unus pro omnibus: Валовічы ў гісторыі Вялікага княства Літоўскага XV–XVIII стст.*, склад. А. М. Янушкевіч, навук. рэд. А. І. Шаланда, Мінск, 2014, p. 83–84.

²⁰⁰ Apie 1582 m. Margarita, kitaip Marusia, Zbaražskytė (†1596), Jurgio d., ištekėjo už Mikalojaus Naruševičiaus (1560–1603), Mikalojaus s., 1582–1589 m. buvusio LDK medžiokliu, o 1588–1603 m. – Žemaitijos kaštelionu. *UrzWksL*, t. 3, p. 164, nr. 634; *UrzCDWksL*, p. 66, nr. 352.

²⁰¹ Margarita Zbaražskytė su Mikalojumi Naruševičiumi susilaukė dukters Barboros Kotrynos, kuri pirmą kartą buvo ištekėjusi už Andriaus Dolskio, Vilkmergės pav. pakamario, antrą – už Kazimiero Krasickio, bei 4 sūnų: Petro, kuris tapo Pinsko žemės teismo teisėju, Stepono, Stanislovo ir Jono Karolio. Žr. J. Dzięgielewski, „Naruszewicz Mikołaj“, *PSB*, t. 22, rocz. 3, Wrocław etc., 1977, p. 569–571.

²⁰² Martynas Laurynaitis (†1527, h. Gulbė) 1527 m. buvo Karšuvos tįjūnas. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 327; *UrzWksL*, t. 3, p. 111, nr. 319.

²⁰³ Iki šiol žinomoje Chreptavičių giminės genealogijoje apie šiuos asmenis ir jų santuoką nebuvo žinoma. Žr. G. Ryżewski, *Ród Chreptowiczów herbu Odrowąż. Dobra i kariery Chreptowiczów w Wielkim Księstwie Litewskim w XV–XVIII w.*, Kraków, 2006.

synów dwóch: Stanisława i Mikołaja, i dziewczki dwie: Zofię i Annę. Stanisław pojął Oszmieniszkową Adomowę²⁰⁴ wdowę, z którą zostawił dziewczkę jedną Krystynę, ta poszła była za Jendrzeja Tyskę²⁰⁵, Polaka, umarła synów dwóch zostawiawszy.

Mikołaj ożenił się w Litwie, z domu Dawidowiczów²⁰⁶, z którą ma synów czterech: Samuela, Stanisława, Pawła, Mikołaja.

Ten Ławryn Marcinowicz ożenił się na Upicie, z którą spłodził córki dwie Dorotę i Annę. Dorota poszła za Stanisława Wostoka²⁰⁷, Anna za Mikołaja Giedzia, obiedwie na Upitę, po których potomstwa jest nie mało a sami pomarli.

|| [6v] Zofia poszła za Węclawa Andrzejewicza²⁰⁸ pod Rosiejnmi, potomstwo mają, synów dwóch: Stanisława i Mikołaja, i dziewczki trzy: Anna, Hałszka, Magdalena.

Anna, siostra Zofii, poszła za Stanisława Dowskiuna²⁰⁹ pod Krożami²¹⁰, potomstwo mają, synów trzech, dziewczek dwie.

Anna Marcinówna, siostra Stanisława i Ławryna, poszła za Dowkunta²¹¹, z którym spłodziła dziewczkę jedną Dorotę, która była za Malcherem Połowiczą²¹² a po śmierci jego poszła za drugiego męża Jerzego Beynarta²¹³, potomstwa nie ma. A po śmierci [...]e poszła za Stanisława Juskiewiczza, z którym miała synów dwóch: Stanisława i Jerzego, ożenili się, potomstwo mają.

²⁰⁴ Adomas Ašmintiškis, Jokūbo s., 1576 m. vedė Marcijoną Martynaitę. Žr. *ODBIČA*, t. 1, p. 46, nr. 43.

²⁰⁵ 1578 m. Mazovijoje, Plocko pav. Tčepovo par. minimas Stanislovas Tiška (*Tyska*). Galbūt už šios giminės atstovo ir ištekėjo Kristina Marcinkevičiūtė, Stanislovo d. Žr. *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. 5: *Mazowsze* [toliau – *Źdz.*, t. 16] (*Źródła dziejowe*, t. 16), opisana przez A. Pawińskiego, Warszawa, 1895, p. 333.

²⁰⁶ Davydavičių giminė (h. Trys Ragai) – garsi Vilkmėrgės pav. įsikūrusi giminė. Žr. A. Kojalavičius-Vijūkas, *Vardynas*, p. 151.

²⁰⁷ Darata Marcinkevičiūtė, Lauryno d., ištekėjo už Stanislovo Vaštako, Martyno s., (min. 1585 m.). Žr. *ODBIČA*, t. 8, p. 235, nr. 249.

²⁰⁸ Vaclovas Andrijevičius, Polocko kašteliono, Skirsnemunės laikytojo Vaclovo Šemetos tarnybininkas, vedė Sofiją Marcinkevičiūtę, Stanislovo d. (min. 1595 m.). Žr. *ODBIČA*, t. 4, p. 29, 178, nr. 31, 227.

²⁰⁹ Ona Marcinkevičiūtė, Stanislovo d., (min. 1586–1596 m.), ištekėjo už Stanislovo Dausino (h. Habdankas), Mykolo s., žinomi jų sūnūs: Motiejus, Stanislovas, Sebastijonas. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŽ*, t. 1, p. 552–553.

²¹⁰ Netoli Kražių miestelio yra Dausino ežeras, prie kurio ir buvo Dausinų giminės tėvonija.

²¹¹ T. y. Stanislovas Daukantas.

²¹² Darata Daukantaitė, Stanislovo d., ištekėjo už Merkelio Polovicos, Matyso s., (min. 1588 m.). Žr. *ODBIČA*, t. 2, p. 2, nr. 35.

²¹³ Jurgis Beinartas, Baltramiejaus s., (min. 1588 m.), ten pat, t. 2, p. 9, nr. 144.

^e Rankr. palikta tuščia vieta.

Czwarta siostra Jana, syna Stankowego, Alzbieta poszła [za] Simona Mitkiewicza²¹⁴ ciwuna ejregolskiego i retowskiego, z którym miała córkę Dorotę²¹⁵, która poszła za Stanisława Szemiota²¹⁶ kuchmistrza Jego Królewskiej Mości Wielkiego Księstwo Litewskiego, którzy pomarli bez potomstwa, a brat rodzony tej Doroty Mikołaj Simonowicz²¹⁷ ożenił się, był będąc marszałkiem Jego Królewskiej Mości nadwornym, bez potomstwa z tego świata szedł.

Michaił Iwazzkiewicz²¹⁸, brat Stanków, miał za sobą Dorotę Sirewnę²¹⁹, którzy bez potomstwa pomarli.

Andruszko, trzeci syn Bilów.

Andruszko, trzeci syn Bilów, miał syna Stanisława²²⁰, a Stanisław miał dwóch: Wojciecha a Macieja. Wojciech²²¹ miał żonę z książąt Swierskich²²², z którą miał synów dwu: Mikołaja a Wojciecha²²³ i trzy córki: Hannę, Kachnę i Zofię.

Hanna była za Janem Florianowiczem²²⁴.

²¹⁴ Simonas (Šimkus) Pašušvietis (†1548), Mitkaus s., 1523 m. buvo Žemaičių seniūno St. Kęsgailos tarnybininkas, 1529 m. – M. Dirvėnų, 1529–1548 m. – Ariogalos, 1533–1548 m. – Rietavo tįjūnas. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 337; *UrzWksL*, t. 3, p. 102, 120–121, nr. 271, 375.

²¹⁵ Darata Pašušvietė (†1601), Simono d., apie 1586 (1579?) m. ištekejė už Stanislovo Šemetos. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 116, nr. 347.

²¹⁶ Stanislovas Šemeta (†1590), Stanislovo s., 1564–1568 m. buvo Pajūrio tįjūnas, 1576–1589 m. – LDK virtuvininkas. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 347–349; *UrzWksL*, t. 3, p. 116, nr. 347; *UrzCDWksL*, p. 63, nr. 319.

²¹⁷ Mikalojus Pašušvietis (†1563), Simono s., 1536 m. min. kaip valdovo dvarionis, 1549–1550 m. buvo Rietavo, 1550–1563 m. – Ariogalos tįjūnas, 1550–1563 m. – LDK dvaro maršalas. Pirmą kartą susituokė su Ona Mickaite Macaite, tačiau dėl artimos giminytės 1536 m. išsituokė, antrą kartą vedė Jadvygą Čižaitę, Martyno d., tačiau nei su pirma, nei su antra žmona vaikų nesusilaukė. Žr. *UrzCDWksL*, p. 91, nr. 584; *UrzWksL*, t. 3, p. 102, 121, nr. 272, 376; E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 335–336.

²¹⁸ Šis asmuo ligšiolinėje Bilevičių genealogijoje nebuvo žinomas.

²¹⁹ Manytina, kad tai Darata Sirevičiūtė, Mikalojaus, Beržėnų tįjūno (min. 1494 m.) d. Ji veikiausiai po to antrą kartą ištekejė už Mikalojaus Davainos Sologubo, Andriaus s. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 342; *UrzWksL*, t. 3, p. 84, nr. 160; G. Błaszczyk, *HszŻ*, t. 5, p. 292.

²²⁰ Stanislovas Bilevičius, Andriaus s., min. 1516–1528 m. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 15.

²²¹ Vaitiekus Bilevičius, Stanislovo s., min. 1542–1544 m. Žr. ten pat, p. 15.

²²² Ona Svirskytė (†p. 1548), Svyrių ir Krėvos vėliavininko Vaitiekaus d. Manytina, kad už Vaitiekaus Bilevičiaus ištekejė XVI a. antrame dešimtmetyje, o mirus pirmam vyrui, 1544 m. ištekejė už Lauryno Jamontavičiaus. Žr. J. Tęgowski, *Rodowód kniazów Świrskich do końca XVI wieku*, Wrocław, 2011, p. 43–44.

²²³ Mikalojus Bilevičius, Vaitiekaus s., min. 1550–1572 m., o jo brolis Vaitiekus, Vaitiekaus s., min. 1556–1570 m. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 15.

²²⁴ Jonas Florijonavičius, Pašilės tįjūno (1523 m.) Florijono Petkaičio s., min. 1567 m. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 338.

|| [7] Kachna była za Miskiewiczem Żworojczem²²⁵.

Zofia była za Kołotowskim²²⁶.

Maciej Andruszkowicz²²⁷ zostawił dwu synów: Malchera²²⁸ i Mikołaja²²⁹, i córkę jedną Szczęsną²³⁰, która szła za Pawła Żuka.

Dowgird, czwarty syn Bilów.

Dowgird²³¹, czwarty syn Bilów, miał syna Waclawa, a ten Węclaw miał za sobą Jundzylównę²³², siostrą rodzoną paniej Marcinowej Bilewiczowej, z którą miał trzy córki: Zofię, ta szła za Zienowicza, Elżbietę, ta szła za Petraszkowicza²³³, z którego Petraszkowicza córkę Mikołaj Stankiewicz²³⁴ podkomorzy żmoicki za żonę sobie miał Hannę. Trzecią, ta szła za Rzemijowskiego²³⁵ do Polski i tam umarła.

²²⁵ Šalia Miskevičiaus / Mickevičiaus, kurio giminė galbūt kildino save iš Rimvydų, pavardės yra jo pravarde – „Žvairaitis“.

²²⁶ Sofija Bilevičiūtė, Vaitiekas d., ištekejó už Kulautuviškių (Kolatovskių) giminės, įsikūrusios Žemaitijoje ir Kauno pav. (jos pavardė buvo ne rusėniškos kilmės, kaip teigia G. Błaszczykas, o kilusi nuo Kulautuvos, *Колотово*) atstovo. Žr. G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 3, p. 292.

²²⁷ Motiejus Bilevičius, Andrius s., (min. 1544–1559 m.), vedė Oną Kulvietytę, Mikalojaus d., kuri antrą kartą ištekejó už Martyno Teškovskio. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 15.

²²⁸ Merkelis Bilevičius, Motiejaus s., (min. 1586–1599 m.), prieš 1592 m. vedė Jadvygą Kosovaitę. Žr. ten pat, p. 15.

²²⁹ Mikalojus Bilevičius, Motiejaus s., min. nuo 1586 m. Žr. ten pat, p. 15.

²³⁰ Feliksa Bilevičiūtė, Motiejaus d., 1580 m. ištekejó už Pauliaus Žuko, Jono s. Žr. *ОДБЦА*, t. 1, p. 68, nr. 109; E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 15.

²³¹ Daugirdas, Biliaus s., 1487–1489 m. min. kaip Veliunos vietininkas. Žr. ten pat, p. 8.

²³² Vaclovas Bilevičius, Daugirdo s., (min. 1488–1509 m.), vedė Daratą Jundzilaitę, Jono d., (min. 1509–1536 m.), veikiausiai ji antrą kartą ištekejó už Jono Hamšėjaus. Žr. E. Saviščevas, „Bilevičių kilmė“, p. 8; T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, rocz. 13, Poznań, 1891, p. 113.

²³³ Elżbieta Bilevičiūtė, Vaclovo d., ištekejó už Stanislovo Petraškevičiaus, jų dukrą Oną vedė gimnaitis Mikalojus Bilevičius Stankevičius. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 102, nr. 273.

²³⁴ Oną Petraškevičiūtę, Stanislovo d., 1569 m. vedė (žr., *ОДБЦА*, t. 1, p. 22, nr. 351) Mikalojus Bilevičius Stankevičius (†1581/2), 1554–1563 m. buvęs Tverų, 1563–1580 m. – Ariogalos tijūnu, 1566–1581/2 m. – Žemaitijos pakamariu. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 102, 135, 217, nr. 273, 451, 975.

²³⁵ Manytina, kad tai buvo kažkuris Žmijo(e)vskių, *Žmijo(e)wski*, giminės (h. Vanagas), įsikūrusios Mazovijoje, Cechanovo pav. Žmijevo parap., atstovas. Žr. *Żdz.*, t. 16, p. 333; A. Wolff, *Mazowieckie zapiski herbowe z XV i XVI wieku*, Kraków, 1937, p. 354. Žemaitijoje šios giminės atstovai randami XVI a. viduryje ir vadinami Ozmejevskiais, pvz., Stanislovo Skaševskio tarnybininkas Jonas Ozmejevskis. Žr. LMAVB RS, f. 37–1714, l. 3 (1561), G. Błaszczyk, *HSzŻ*, t. 4, Warszawa, 2015, p. 421–422; J. Drungilas, „Adaptacija i integracija pierwszego pokolenia szlachty polskiej osiedlającej się na Żmudzi (II połowa XVI – początek XVII wieku)“, *Europa Orientalis. Studia z Dziejów Europy Wschodniej i Państw Bałtyckich*, t. 1, Toruń, 2009, p. 265.

[7v] Linia rodzaju Mostwiłowego, brata Bilowego.

Mostwił²³⁶, brat Bilów, miał dwu synów: Juria a Bohdana. Jurgi miał syna Stanisława, a Stanisław miał syna Gabriela²³⁷. A Gabriel miał syna Stanisława za którym Raina Mickówna, która była pierwiej za Mikołajem Skinderem²³⁸ i córki dwie²³⁹: Dorotę, która za Stanisławem Gabriełowiczem pod Kurszanami, a Zofię, która za Janem Maciejewiczem Czechowiczem.

Bohdan Mostwił²⁴⁰, brat Juriów, miał synów trzech: Jana, Stanisława, Mikołaja. Jan Bohdanowicz Mostwił miał żonę Annę Piotraszkównę, z którą miał czterech synów: Juria, Jana, Stanisława, Krzysztofa i córki trzy: Zofię, Helenę, Annę.

Jurgi, Stanisław zeszli krom potomstwa.

Krzysztof, Janów syn Bohdanowicza, Mostwił miał za sobą Katarzynę Siemaszkównę, z którą miał syna Adama, za którym Zuzanna Rustejkówna.

Córki Jana Bohdanowicza Mostwiła.

Zofia Janówna Bohdanowiczówna Mostwiłówna zeszła krom potomstwa.

Helena Janówna Bohdanowicza Mostwiłówna szła za Szczęsnego Kotowskiego²⁴¹, z którym miała syna Stanisława²⁴² i córki trzy: Dorotę, która za Kasprem Grużdziem²⁴³ sędzią grockim upitckim, Krystynę, która za Andrzejem Bielikowiczem²⁴⁴ podsędkim oszmiańskim, Barbarę, która za Bałtromiejem Stanisławowiczem.

²³⁶ Mąstvilas, Žadeikos s., min. 1440–1450 m. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 329.

²³⁷ Gabrieliūs Mąstvilas, Stanislavo s., vedė Kotryną, Motiejaus d. Žr. ten pat, p. 408.

²³⁸ Manytina, kad tai buvo Mikalojus Skinderis, Stanislavo s. Žr. A. Boniecki, *Poczet rodów*, p. 314.

²³⁹ Taip pat žinoma trečia Gabrieliūs Mąstvilas dukra Barbora, ištekejusi už Jono Aleksandravičiaus, Motiejaus s. Žr. G. Błaszczyk, *HszŻ*, t. 4, p. 249.

²⁴⁰ Bagdonas, Mąstvilas s., vedė Oną, Jurgio d. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 329.

²⁴¹ Feliksas Kotovskis – Žemaitijos seniūno Jeronimo Chodkevičiaus tarnybininkas, 1556–1560 m. jo vietininkas Palangoje, Gargžduose ir Kretingoje. Žr. E. Saviščevas, *Žemaitijos savivalda*, p. 291, nuor. 23.

²⁴² Stanislovas Kotovskis, Felikso s., vedė Daratą Gruževskytę, Jokūbo d. (žr. J. Drungilas, „Etnosocialinis mobilumas“, p. 61), su ja susilaukė dukters Daratos, kuri 1629 m. nuskendo Dubysoje (žr. J. Liškevičienė, *op. cit.*, p. 229).

²⁴³ Darata Kotovskytė, Felikso d., ištekejusi už Kasparo Gruzdžio, Stanislavo s., 1586–1609 m. buvusio Upytės pav. pilies teismo teisėjo. Žr. *UrzWksL*, t. 2, p. 510, nr. 3806.

²⁴⁴ Kristina Kotovskytė (†1617), Felikso d., ištekejusi už Andriaus Sasinavičiaus Bielikavičiaus (†1612), kuris 1586–1601 m. buvo Ašmenos pav. žemės teismo pateisėju, o 1601–1612 m. – to paties teismo teisėju. Žr. РГАДА, LM, kn. 93, l. 79; *UrzWksL*, t. 1, p. 265, 281, nr. 1699, 1832.

|| [8] Hanna Janówna Bohdanowicza Mostwiłówna była za Stanisławem Chodakowskim²⁴⁵, z którym miała córki dwie: Hannę i Barbarę.

Stanisław Bohdanowicz²⁴⁶, brat drugi Janów i Mikołajów Bohdanowiczów, miał synów pięć: Piotra, Stanisława, Jurja, Mikołaja, Józefa i córki dwie: Dorotę, Helenę.

Piotr i Stanisław zeszedli krom potomstwa.

Jurgi miał syna jednego Jana i córki dwie Zofie.

Mikołaj ma za sobą Surwiłównę²⁴⁷, potomstwo ich: syn jeden Mikołaj, córki trzy: Ewę, Barbarę, Halszkę. Ewa za Augustynem Sągajlą, Halszka pannę jeszcze, Barbara mniszkę²⁴⁸.

Józef miał za sobą Helenę Bilewiczównę, potomstwo ich synów cztery.

Mikołaj Bohdanowicz Mostwił, brat trzeci Janów i Stanisławów Bohdanowiczów, krom potomstwa szedł.

|| [8v] [*Po rusku
przeczytać
na Rady*

*Tu sprawy różne na Rady
dekreta, za pozwy i inne sprawy
potrzebne do Rad pilno].*

²⁴⁵ Stanislovas Chodakovskis, kilęs iš Sieradės vaiv., Šadkovo pav. (Žr. A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. 3, Warszawa, 1900, p. 17.), 1588 m. jis min. kaip įgaliotinis Bankovskių byloje (VUB RS, f. 7 – KŽT 1588–1590 m., l. 38–46). Žinoma, kad jis 1603 m. bylinėjosi su M. Gurskiu dėl Krėvos dvaro (žr. РГАДА, LM, kn. 288, dokumento nr. 340).

²⁴⁶ Stanislovas Mąstvilas, Bagdono s., 1553 m. buvo Karšuvos tijūnas. Žr. *UrzWksL*, t. 3, p. 111, nr. 323.

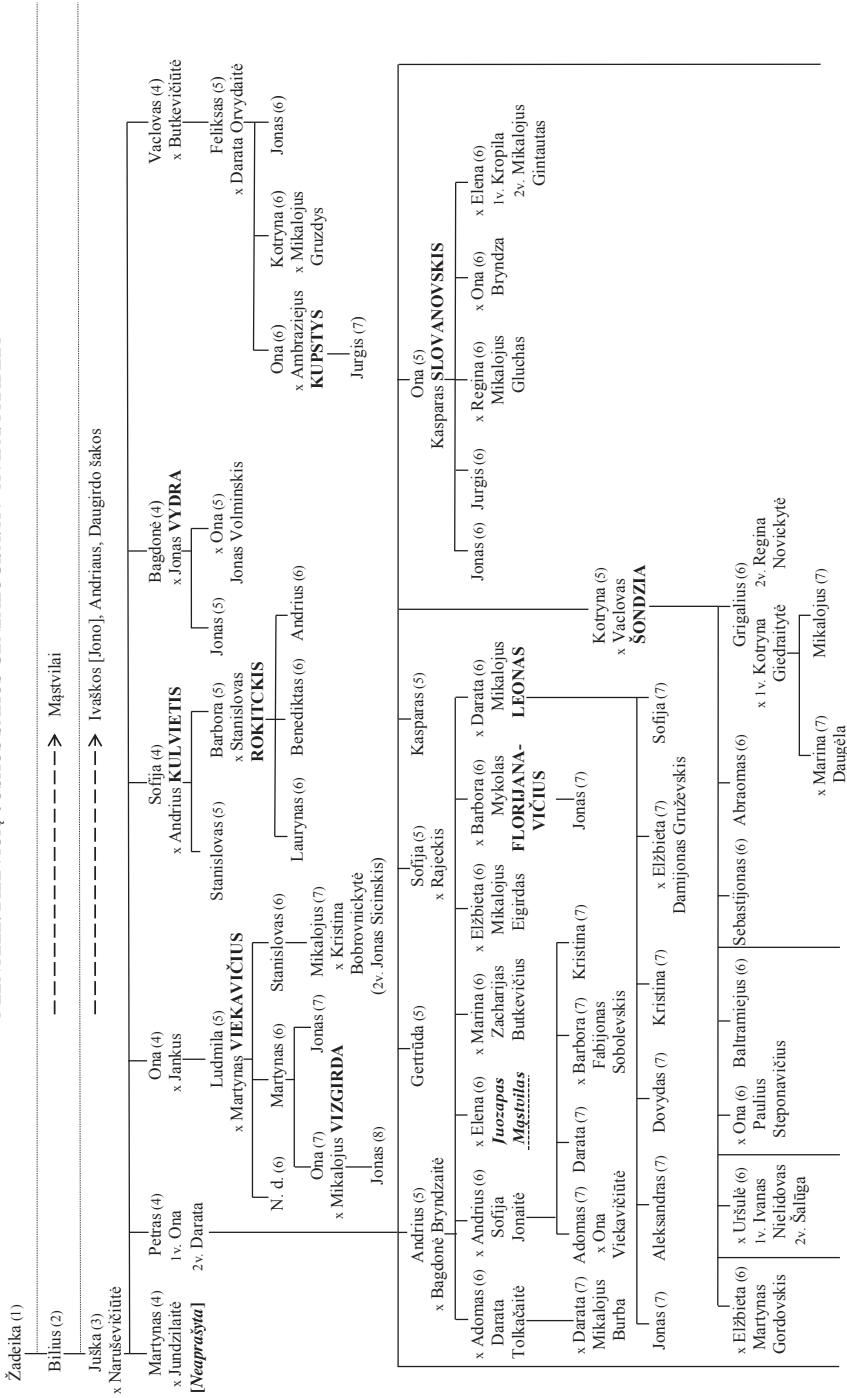
²⁴⁷ Mikalojus Mąstvilas, Stanislovo s., vedė Barborą Survilaitę, Stanislovo d. Žr. G. Błaszczyk, *HszŻ*, t. 4, p. 248.

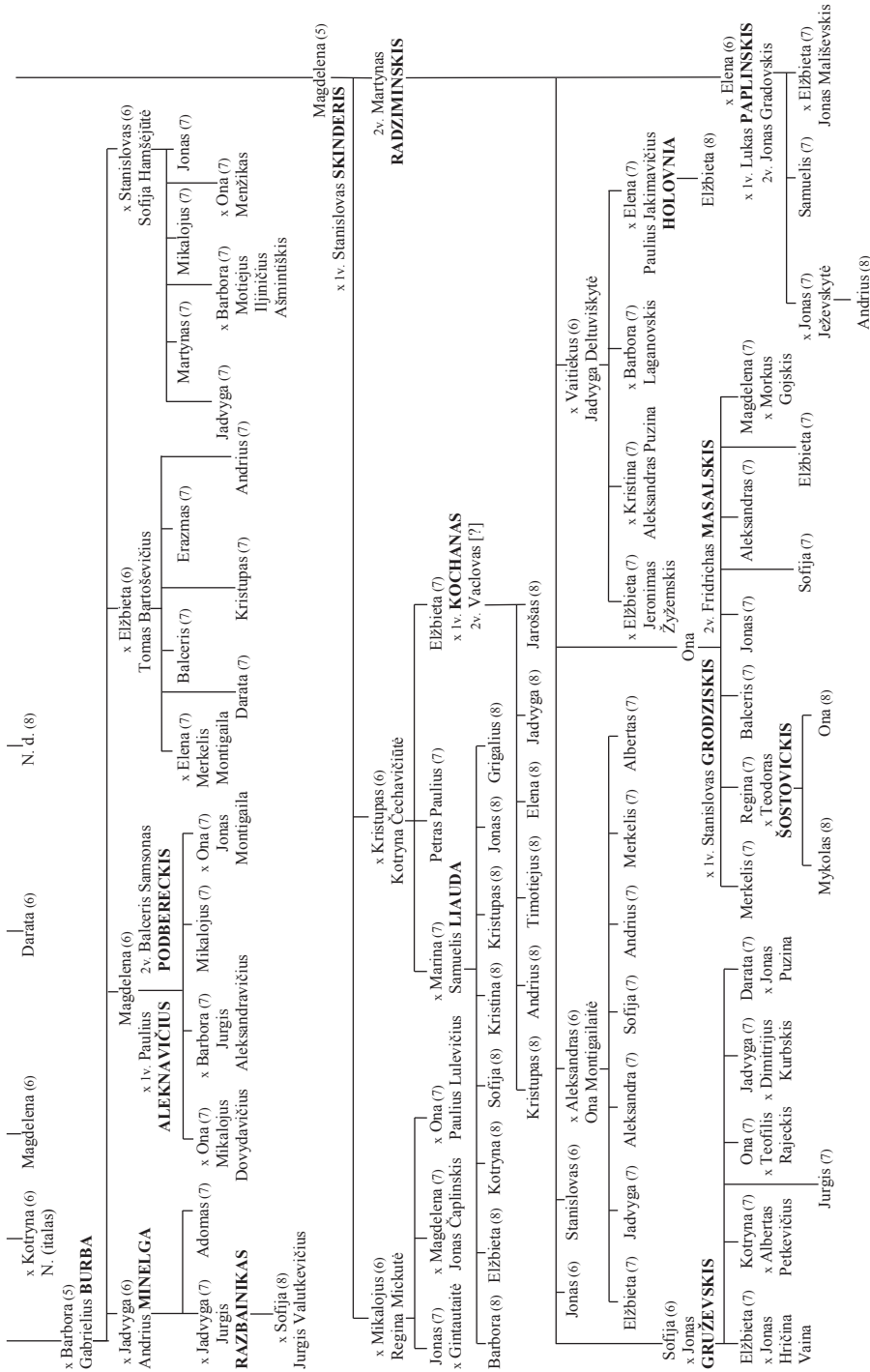
²⁴⁸ Manytina, kad čia rašoma apie 1604 m. į Vilniaus Užupio bernardinų vienuolyną įstojusią Barborą Mąstvilaitę, turėjusią vienuolinį Zuzanos vardą. Žr. S. Małgorzata Borkowska OSB, *Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej*, t. 3: *Wielkie Księstwo Litewskie i Ziemie Ruskie Korony Polskiej*, Warszawa, 2008, p. 144.

Nr. 2

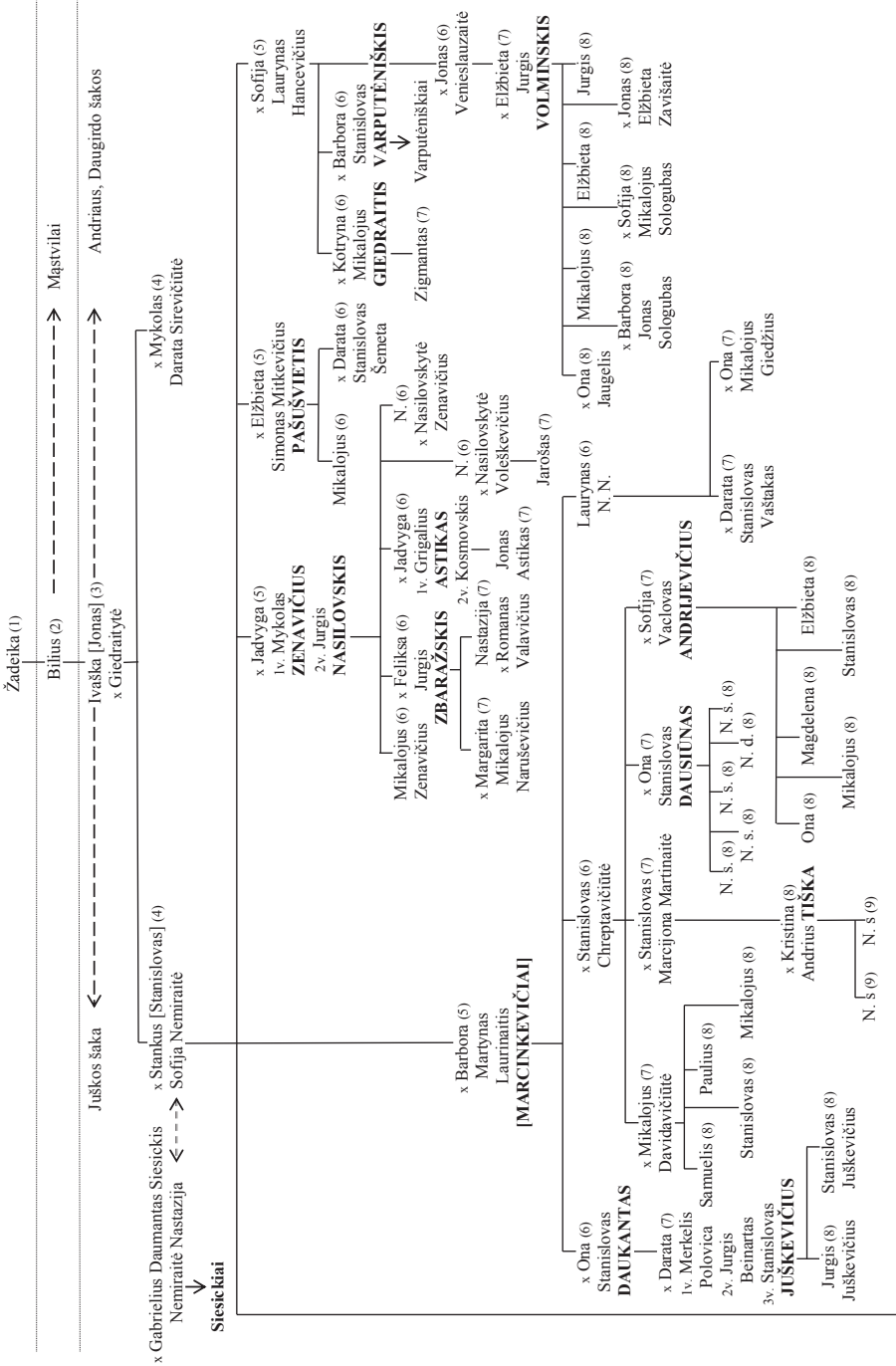
Lentelėje naudojami ženklai: x – santuoka, v. – įvykusių santuokų (votum) eiliskumas, pvz. 1v., 2v., 3v., 0 – šalia asmens skliaustuose įrašomas skaičius nurodo, kuriai kartai jis priklauso, N. – nežinoma vardo, d. – dukra, s. – sūnus, – žymi santuoką tarp giminių, o didžiosiomis raidėmis paryškintamos kitų giminių genealogijos

I LENTELĖ. BILEVIČIŲ JUŠKOS ŠAKOS GENEALOGIJA. XV–XVII A. PRADŽIA

2 LENTELĖ. BILEVIČIŲ STANKEVIČIŲ (IVAŠKOS) ŠAKOS GENEALOGIJA. XV–XVII A. PRADŽIA

BILEVIČIUS GENEALOGICAL CHRONICLE
(15TH–FIRST HALF OF THE 17TH CENTURIES)

Jonas Drungilas

Summary

The article presents an analysis of a genealogical chronicle found in the Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, concerning one of the most famous families from the Duchy of Samogitia – the Bilevičius family – which spans the 15th to the first half of the 17th centuries. It is an exclusive written source of the genealogical genre originating in the Grand Duchy of Lithuania.

It is thought that the idea for the creation of this chronicle and the initial preparatory work was coordinated by the Lithuanian Court Marshal and Samogitian Marshal Vaitiekus Bilevičius (†1602). Later on, this work was probably continued by his son: the Šiauduva Bailiff Jonas (†ca 1619) and Deputy Chamberlain of Samogitia Jurgis (†1643).

The text is structured (according to the founders of the family's branches and their daughters) into eleven visually different genealogical blocks. Five genealogical blocks are dedicated to the male line of the Bilevičius family. The first was the history of the Bilius line, the son of Žadeika, which was divided into four parts, each one discussing the lines continued by his sons – Juška, Ivaška, Andrius and Daugirdas. At the start of the mentioned blocks (and sometimes further along in the text), we see the semantic terms brother ↔ son and daughter ↔ sister, used alone or in combination, which unite these blocks as well as the whole family into a uniform structure. The other five blocks are dedicated to the genealogies of the Bilevičius daughters and their spouses, where the daughter ↔ sister compound used here performs another function – it significantly expanded the understanding of kinship through one's brother-in-law that was valid at the time.

Data for this text was collected from the end of the 16th century until 1615 in three stages, and later, in the middle of the 17th century, a redaction was made including family genealogies related to the Bilevičius' along the female line. In total, the chronicle mentions 520 individuals from various regions in the GDL (Samogitia and the Navahrudak, Trakai and Vilnius voivodeships) and other states (Italians, Poles, Muscovites). The chronicle also presents the history (going back from two to five generations) of 51 families of various social status that were related to the Bilevičius family – from magnates (e.g., the Astikas (pol. – Ościk), Zbaražski families) to the lower gentry (e.g., the Andrijevičius, Daukantas, Dausiūnas, Juškevičius, Florijonavičius, Kupsčius and Liauda families, among others). Also,

the material in the chronicle reveals hitherto unknown data about individuals from certain families (e.g., G. Astikas, the Nemiraitė sisters, J. J. Radziminski).

So-called communicative memory was used while the compiler was preparing the text for this chronicle, i.e., information was collected from three or four generations using the questionnaire method. This can be confirmed by the larger quantity of information appearing from the second half of the 16th century, as well as the following things appearing in the document: a) words referring to the present (e.g., “now”, “there is”); b) nicknames (Luha, Słuska), c) the use of toponymic surnames, which spread throughout the nobility in Samogitia from the end of the 16th century (e.g., Vaiguva (village, pol. Wojgowo) → Vaiguviškis (family name, pol. Wojgowski), Varputėnai (village, pol. Worpuciany) → Varputėniškis (family name, pol. Worpuciański)).

In cases when there is less data from the first half of the 16th century, the names of the spouses and daughters of these unknown individuals are mentioned. Collecting information from people could have taken the following course: at first, individuals from separate Bilevičius branches were surveyed (most likely women), then the family members of their spouses, thereby covering various locations and regions around Lithuania. Afterwards, this data would be assembled, checked and systematised. Finally, after several drafts were prepared, a final version of the chronicle would have been made. Later on, data from the mentioned chronicle was used, albeit selectively, by Albertas Kojalavičius-Vijūkas in his armorials, which upon being published could have helped other historians reveal more about the history of the Bilevičius family in the 19th century.

The original, surviving genealogical chronicle, compiled in the early 17th century and dedicated to one of the most famous families in Samogitia, is the most comprehensive and main source on the genealogies of the Bilevičius' and other related families from the 15th to the first half of the 17th centuries. The chronicle's structure and information it contains makes it a unique document in the so-called collective genealogy genre, and is expected to receive closer attention from researchers in the future.